

színház.net

DRÁMAMELLÉKLET 2014. február

Petőfi Sándor

Tigris és hiéna

rombolás és rombolás két részben

Peer Krisztián, Sediánszky Nóra és Koltai M. Gábor szövegváltozata

SZEMÉLYEK:

SAUL, földönfutó

BORICS, Galícia fejedelme

PREDSZLÁVA, Borics és Saul anyja

II. (VAK) BÉLA, Magyarország királya

ILONA királyné, a felesége

SÁMSON, zsoldos

JUDIT, Borics felesége

SÜLÜLÜ, bolond II. Béla udvarában

MILUTIN, szolga Borics házában

GÖNDÖR, DENGÉZ, TIVADAR, VAS, négy magyar úr

Továbbá kocsmatöltelékek, vendégek a király lakomáján, az aradi országgyűlés tagjai, egy katona, egy börtönőr.

Történik: Galícia és Magyarország, 1130-as években

ELSŐ FELVONÁS

ELSŐ JELENÉS

Erdő. Borics, Saul

SAUL *(alszik a földön)*

BORICS *(gondolatokba mélyed, megbotlik Saulban)* Ki az?

SAUL *(fölébred)* Én? Földönfutó.

BORICS Én meg a földnek, amin heversz, fejedelme!

SAUL Jól van. *(visszafekszik)*

BORICS Te figyelj már, gazember, nagyothallasz?

SAUL Nem.

BORICS Hallottad: mit mondtam, ki vagyok?

SAUL Hallottam.

BORICS És mégis így félvállról mersz velem beszélni, mintha csicskásod volnék? Mi?

SAUL Ha nem vagy az, még lehetsz. *(fölkel)* Figyelj, te... mit mondtál, hol vagyunk?

BORICS Galícia.

SAUL Figyelj, te, Galícia fejedelme, te engem gazembernek nevezted.

BORICS Nem az vagy?

SAUL Én azt mondom, te vagy gazember.

BORICS Te senki! *(fegyvert ránt, Saulnak rohan)*

SAUL *(kiüti a kezéből)* Máskor markold meg becsületesebben.

BORICS Te nekem tetszeni kezdesz.

SAUL - -

BORICS Addsa a jobbodat.

SAUL *(kezet nyújt)*

BORICS Hát mondd meg csak: ki vagy tulajdonképpen?

SAUL Megmondtam már: földönfutó.

BORICS Hol a hazád?

SAUL Milyen ostoba kérdés már ez. Földönfutónak hol a hazája?

BORICS Most szórakozunk egymással? Hol születnél?

SAUL Ja, hogy hol születtem? Ott, ahol nemrég Könyves Kálmán uralkodott, aki Galícia fejedelmének apja volt. Már ha igaz. Én nem tudom, igaz-e.

BORICS Te szeretsz vagdalkozni.

SAUL Megtanultam. Jó tanítóim voltak.

BORICS És miért hagytad el azt a szép Magyarországot?

SAUL Azt a szép, virágos, kincses, délibábos Magyarországot? Kiokádott magából.

BORICS Számúztok? Miért?

SAUL Csak.

BORICS Légy őszinte. Engem érdekel, szerencsétlen vagy, földim is vagy. Beszélj!

SAUL Nem.

BORICS Miért nem?

SAUL Minek.

BORICS Ha egyéb nem, megkönnyebbülsz.

SAUL Nem vagyok se gyerek, se asszony. Nem szorulok rá, hogy sorsomról másoknak nyavalyogjak.

BORICS Akkor beszélj Magyarországról – szülőföldem, ennél fogva szeretem.

SAUL Azt elhiszem.

BORICS Erről sem akarsz szólni?

SAUL Amit tudnék, azt te is tudod. Nem sok gondom volt a közdolgokra, csekély ember voltam.

BORICS De már erre azt mondom, hogy hazudsz.

SAUL Szétrúgjam azt a fejedelmi valagadat?

BORICS Éppen ezen látszik, hogy nem voltál közönséges ember. No de mi közöm hozzá. Csak beszélj hazádról, hazánkról; beszélj, barátom, hogy van Magyarország?

SAUL Magyarország? Mint hal a vízben. Virul. Mint Marci Hevesen.

BORICS Boldog-e, mióta a jó II. István a holtak álmát alussza?

SAUL A jó II. István, mert téged akart örökösének, mi?

BORICS Nos, meg van elégedve új királyával Magyarország?

SAUL Te most mit bohóckodsz? Tszel te a haza boldogságára. Arra vagy kíváncsi, kedvező-e az idő berontanod.

BORICS Miért? Szeretik Bélát?
 SAUL Szeretik.
 BORICS Vak Bélát?
 SAUL Vak Bélát. Vak, hát vak. De van, aki lát helyette.
 BORICS Ki az?
 SAUL Ilona, a királyné.
 BORICS Tisztességes asszony?
 SAUL Az.
 BORICS Szép?
 SAUL Amott a nap. Nézz bele.
 BORICS Nem nézhetek, mert elvakít.
 SAUL Na látod, hát olyan a királyné!
 BORICS Hm, milyen lelkesülés. – Hanem, tudod mit? Hová indulsz innen?
 SAUL *(vállat von)*
 BORICS Gyere velem. Légy a vendégem.
 SAUL Valahol csak kell lennem – mindegy.
 BORICS *(kezet nyújt)* Borics.
 SAUL Saul.
 BORICS Látod a hegytetőn azt a magányos fenyőt, Saul? Onnan már látni váram tornyának zászlaját. *(cseveg)*
 Elvesztettem az utat. Vadásztam, és eltévedtem. A magyar korona jutott eszembe, azt üztem, vagyis az üzött idáig.
 SAUL Vigyázz magadra. Ez nem jót jelent.
 BORICS Nincs nálad magyar pénz? Apró.
 SAUL Koldul a fejedelem?
 BORICS Van vagy nincs?
(Saul a zsebébe túr, pénzt ad Boricsnak)
 BORICS *(az érméket nézegeti)* Ügyes munka. Nem mertek üres szemgödröket mutogatni, mi? *(megfordítja)* Ez a királyné? Tényleg szép. – És ez? István?
 SAUL Igen.
 BORICS Olyan pénzed nincs, amin Kálmán király van?
 SAUL Nincs.
 BORICS Ha nincs, hát nincs. Gyerünk! *(mindketten el)*

MÁSODIK JELENÉS

Terem Borics várában. Milutin

MILUTIN

(ablakban áll) Ott, ott jön! Hála neked, isten, hogy hegyeket alkottál, melyekre az emberek várakat építettek. Különösen hála, hogy ez a várhegy oly meredek. Csak lassú léptekkel lehet feljönni rá. Ő is lassan közeledik. Annál hosszabban nézhetem. Hej, ha most ez a hegy elkezdene emelkedni, s emelkednék oly mértékben, amint ő közeledik, s így tartana, akár az örökléten keresztül, hogy őt innen az ablakból bámulhatnám véghetetlenül! - Már a kapunál van. Már itt van!

HARMADIK JELENÉS

Milutin. Predszláva, később Judit

PREDSZLÁVA

Te Milutin, ki ne essen a szemed azon az ablakon.

MILUTIN

Kegyelmes asszonyom.

PREDSZLÁVA

Máskor jobban elbűjjál, kisfiam, mikor a hercegnőt lesed; mert még azt találnám hinni, hogy szerelmes vagy bele...

MILUTIN

Én, én...

PREDSZLÁVA

Elmehetsz, fiam.

(Milutin el)

JUDIT

(bejött, nem hallotta Predszlávát – görögül énekel)

PREDSZLÁVA

Ne énekelj görögül.

JUDIT

Jaj, úgy elfáradtam. Olyan meredek ez a hegy.

PREDSZLÁVA

És annyit szaladgáltál. Ez nem illik.

JUDIT

Miért?

PREDSZLÁVA

Mert nem vagy már gyerek.

JUDIT

(görögül énekel)

PREDSZLÁVA

Ne énekelj görögül, magyar királyné leszel.

JUDIT

Mikor?

PREDSZLÁVA

Ha eljön az ideje.

JUDIT Nem akarok magyar királyné lenni. Miért nem mehetek vissza Konstantinápolyba? Boricsot is magammal vinném. Tudom, hogy ott boldog lenne.

PREDSZLÁVA A fiamból magyar király lesz.

JUDIT És megkérdezted, akar-e magyar király lenni?

PREDSZLÁVA Más gondolata sincs.

JUDIT *(nézi)* Persze... – Hajózni akarok az Aranyszarv-öbölben. Itt miért nincs tenger? Magyarországon van tenger?

PREDSZLÁVA Van, kislányom. Vagy ha nincs, hát lesz.

JUDIT Ha nem fér meg rangommal, hogy a fűben futkossak, akkor bár ne volnék fejedelemné.

PREDSZLÁVA Te ostoba gyerek, ilyen kevésre becsülöd a trónt?

JUDIT És te olyan sokra becsülöd?

PREDSZLÁVA Az élet legszebb öröme a trón. A trón, ez a mennyország, és a korona napja e mennyországnak. A trónon ülni és uralkodni, ez az istenség a földön.

JUDIT Tudja isten, én inkább ülök a szép zöld fűben, mint a trónon, és jobb szeretem fejemen a virágkoszorút, mint a koronát. A koronának csak a súlyát érzem, de a virágnak élvezem illatát. *(Kürtök hallatszanak.)* A vadászok! A fejedelem. Hála istennek! De nem, nem örülök, hanem haragudni fogok, igen, haragudni.

PREDSZLÁVA Kire és miért?

JUDIT Fiadra, és azért, hogy oly sokszor hagy magamra. Ó, ha tudná, milyen nehezemre esik elválni tőle... Mondj valamit... hát szép az fiadtól, hogy nejt oly gyakran hagyja magára? Ugye, hogy nem szép? El sem képzelhetem, hogy mulathat akkor, mikor nem énvelem van, holott nekem egy percem sem igazán boldog, ha őt nem láthatom.

PREDSZLÁVA Ez igen egyszerű. Te szereted őt.

JUDIT Ó, igen, igen!

PREDSZLÁVA És ő nem szeret téged.

JUDIT Anyám, az istenért...

PREDSZLÁVA Ő nem szeret téged.

JUDIT Ne tégy engem boldogtalanná, és ne rágalmazd a fiadat.

PREDSZLÁVA Ő nem szeret téged.

JUDIT Mondj akármit, csak ezt ne, anyám. Én gyöngye virág vagyok, fiad szerelme a napsugár, ami életemet fönntartja. Ha e nap nem süt rám, meghalok.

PREDSZLÁVA Buta gyerek, dehogy fogsz meghalni. A szerelem egén nem egy nap van, számtalan; minden férfi az. Ha elfordul egy, van helyette más.

JUDIT Nem hiszek neked.

PREDSZLÁVA Nem is akarom, hogy a szavaimnak higgy, higgyél férjed tetteinek.

JUDIT Ti nem szeretitek egymást, és azért...

PREDSZLÁVA Te vigyázz!

(Szünet)

JUDIT Nem, nem gyanúsítalak, anyám. Ezt aljasság volna föltennem rólad. Bocsáss meg, kérlek. Látod, nem is tudom: mit beszélek, annyira megzavart e gondolat. Nem hiszek mást, anyám, csak hogy meg akartál próbálni. Ugye, csak ezt akartad? De én kiálltam a próbát. Léptek! Ez ő lesz. *(Az ajtó felé indul, aztán mégsem)* Igen, haragudni fogok.

NEGYEDIK JELENÉS

Előbbiek. Borics

JUDIT Férjem, szerelmem!

BORICS *(fegyverét elhányja, fel-alá jár)*

JUDIT Borics!

BORICS Igen?... Jó estét, jó estét.

PREDSZLÁVA Fiam!

BORICS Mi kell?

PREDSZLÁVA Egy kis tisztelet, ha szabad kérnem.

BORICS Majd máskor. Most nem érek rá.

PREDSZLÁVA Nem érsz rá?

BORICS --

PREDSZLÁVA Fiam, ki vagyok én?

BORICS Azt hosszú volna elbeszélni. Most sem időm, sem kedvem hozzá.

PREDSZLÁVA Semmirevaló!

BORICS Hallgass el, kérlek!

PREDSZLÁVA Te átok!...

BORICS Tudod-e, honnan hoztalak ki? A kolostorból. Tudod-e, hova küldelek, ha nem hallgatsz el? A kolostorba. Ott majd átkozódhatol, amennyit tetszik.

PREDSZLÁVA Gyalázatos!

JUDIT Anyám, minden szentekre kérlek, ne bántsod, ne ingereld... hiszen tudod... gyere, anyám, kérlek, gyere... hagyjuk magára... látod, rosszkedvű mostan, és biztos van rá oka, hogy az legyen. Gyere. Gyere. Majd később földerül, és ismét jóvá teszi. Menjünk, anyám. *(El)*

ÖTÖDIK JELENÉS

Előbbiek. Saul

SAUL Nálatok így bánnak a vendéggel? Orrára csapják az ajtót, és hagyják kinn ácsorogni?

BORICS Bocsáss meg, elfeledkeztem rólad. Anyám, ez a lovag vendégem, lásd szívesen.

PREDSZLÁVA *(nézi Sault)*

SAUL Jó napot, asszonyom.

PREDSZLÁVA *(Boricshoz)* Fiam!

BORICS Mi a baj, anyám?

PREDSZLÁVA Ki ez?

BORICS Vendégem.

PREDSZLÁVA De kicsoda?

BORICS Mindegy, akárki, a lényeg, hogy a vendégem.

PREDSZLÁVA Nem mindegy. Nekem nem mindegy. Tudnom kell, ki ez.

BORICS Anyám, hagyd abba.

PREDSZLÁVA *(Saulhoz)* Lovag, öltözetedről ítélve magyar vagy.

SAUL Az vagyok, asszonyom.

PREDSZLÁVA És arcodról ítélve... istenem, mit mondjak! - Lovag, ismered Sámsont, azt a Sámsont, aki...

SAUL - -

PREDSZLÁVA Istenem. *(Boricshoz)* Fiam, küldd el ezt az embert.

BORICS Miért?

PREDSZLÁVA Kérlek, küldd el!

BORICS Mi bajod?

PREDSZLÁVA	Ne kérdezd, csak tüntesd el a szemem elől. Kérlek, kényszerítlek!
BORICS	Megtébolyodtál?
PREDSZLÁVA	Megtébolyodom, ha ez az ember nem távozik. Fiam, szeretett fiam, igen, szeretni foglak, és tűrök téled minden méltatlanságot, tűröm gyűlöletedet, utálatodat, mindent! Csak ezt az embert küldd el.
BORICS	Dehogyan küldöm.
PREDSZLÁVA	Hát nincs a szívedben egy csepp irgalom sem anyád iránt? Nem küldöd el?
BORICS	Nem.
PREDSZLÁVA	<i>(Saulhoz)</i> Uram... lovag...
SAUL	Parancsolj, asszonyom.
PREDSZLÁVA	Kérlek, menj el innen.
BORICS	Elhallgatsz!
PREDSZLÁVA	Esdeklek, menj el innen, menj el e várból, e vidékről, ebből az országból... <i>(Saul nyakába borul)</i> Ne húzódj el, nem eresztelek el szívedről. – De most menj, lovag, menj, hogy többé sohase lássuk egymást.
SAUL	Bolondok közé jutottam? Sajnálom ezt a szegény asszonyt.
PREDSZLÁVA	Hát nem még?
SAUL	Ha úgy kívánod. Isten megáldjon benneteket. <i>(El)</i>

HATODIK JELENÉS

Predszláva, Borics

BORICS	<i>(Saul után)</i> . Megállj, hallod? Állj meg! És elment. Te örült, mit csináltál?
PREDSZLÁVA	Elment, hála istennek... és hála istennek, hogy itt volt.
BORICS	Holnap indulsz.
PREDSZLÁVA	Hová?
BORICS	Kolostorba.
PREDSZLÁVA	Nem megyek.
BORICS	Majd meglátjuk. Menj. Készülődj.
PREDSZLÁVA	Fiam, ne bánts, könyörülj, hiszen az anyád vagyok.
BORICS	Mi közöm hozzá?
PREDSZLÁVA	Hát egy szikrája sincs benned a fiúi érzésnek?

BORICS Nincs.
 PREDSZLÁVA Eltaszítás?
 BORICS Takarodjál.
 PREDSZLÁVA *(hosszan nézi Boricsot)* Jó. Megyek. *(gyorsan el)*
 BORICS *(csenget)*
 MILUTIN *(be)*
 BORICS Fussatok a lovag után. Gyorsan. Kérjétek, hogy jöjjön vissza. Kérjétek a nevemben. Ha nem akar jönni, hozzátok erővel!
(Milutin el)

HETEDIK JELENÉS

Borics. Később Saul

BORICS Pokol és kárhozat! Megbolondult ez a nő? Elküldte. Ölelgette. Ahogy engem sohase. Istennek hála. Mi lehet ez? Mi lehet ez?
 SAUL *(az ajtóban)* Megvallom, én sem értem.
 BORICS Föl se vedd, barátom. Anyám – anyám ilyen. Ez az egész.
 SAUL Értem.
 BORICS Hagyjuk ezt. Hát...
 SAUL Hát?
 BORICS Hát röviden szólva, te száműzött vagy, igaz?
 SAUL Röviden szólva, én száműzött vagyok.
 BORICS És nem szeretnél visszamenni a hazádba?
 SAUL Nem én.
 BORICS Nem? És miért?
 SAUL Csak mert a hóhér el találná tenni a fejemet emlékül.
 BORICS De pénzért?
 SAUL - -
 BORICS És roppant remények fejében?
 SAUL Roppant remények fejében? – Például?
 BORICS Kormányzóság.
 SAUL Kormányzóság?... Ja, értem. Nekem kormányzóság, neked királyság, ugyebár.
 BORICS Úgy van.

SAUL De hát ha a trón helyett akasztófa...

BORICS Azt is megosztom veled.

SAUL Nagylelkű ajánlat.

BORICS Nos?

SAUL Várj egy kicsit, hadd gondolkozzam. *(szünet)* Megyek.

BORICS Ember vagy! Mikor?

SAUL Most.

BORICS Csak holnap. Éj van és zivatar. Pihenj. *(pénzt ad neki)*
Tessék. Útiköltség. Ami a jövőt illeti, azt mondom: saját
érdeked kívánja, hogy érdekeimet előmozdítsd.
Mindenekelőtt...

SAUL Nem bízol az eszemben?

BORICS Sőt.

SAUL Akkor ne oktass.

BORICS De mi kezeskedik nekem arról, hogy az emberem
maradsz?

SAUL Semmi.

BORICS Semmi?... Ez igaz, ez a legjobb kötelezvény; el nem
veszthetem, sem el nem lophatják tőlem. Hanem viccen
kívül; mert én nemigen bízom az emberekben.

SAUL Márpedig más kezest bajosan állíthatok.

BORICS Legalább azt mondd meg: miért száműztek?

SAUL Azt nem mondom meg; de megmondom azt, mi csal
vissza hazámba.

BORICS - -

SAUL A bosszúvágy.

BORICS Bízom benned.

(Saul el)

NYOLCADIK JELENÉS

Borics. Később Milutin

BORICS Mennydörög, villámlik. Épp, mint a lelkemben. Mint a
villámok a felhőn, úgy törnek keresztül a jövőn
messzeható terveim. A villámok keletkeznek és
elenyésznek. A terveim szintúgy. Mit nem kísértettem
már meg? És hiába. Jaj, nagyravágyás, lelkem ördöge,
mit gyötörsz? Mit kiabálok itt? A nagyravágyás süket –

csak egyszer nyílnak meg a fülei, akkor is csak azért, hogy hallja, ahogy a koporsó födelét rászögezik. Milyen boldog lehetnék, ha ez az ördög nem bántana!... Van nőm, aki szeret, akit én is szeretek; igen... ő az egyetlen a világon, akit szeretek. (*Csenget*)

(*Milutin be*)

Lefeküdt már a feleségem?

MILUTIN

Igen, fejedelem.

(*Milutin el*)

BORICS

Gyerünk, hozzá! (*fogja a lámpát, indul; visszateszi*) Nem, úgyse tudnék még elaludni. Pedig fáradt vagyok. Sokat jártam. (*karszékbe dől*) A lelkem bolyong, messze, messze. A fejem nehéz. Tele van gondolatokkal. És terhes gondolatokkal. Mint a kereszties katonák a Szentföldre, úgy vándorolnak a gondolataim seregesen Magyarországra. Mind oda. Mind. (*elalszik*)

KILENCEDIK JELENÉS

Borics. Predszláva

PREDSZLÁVA

(*jön halk léptekkel*) Csend. Elaludt. Tehát kolostorba küldesz? Én a másvilágra küldelek. Nem, félek. Tudni fogják. Egy anyán látszik, ha ölt. Még ha csak a nemszeretem fiát is. Miért? Ő nem mondta az imént, hidegen, határozottan, hogy semmi fiúi érzés nincs benne irántam? És ha nem mondta volna is... Kihozatott a kolostorból, nem szívjóságból, nem; csak azért, hogy kínozzon. Nem fogsz többé kínozni, jó fiú!

(*felemeli a tör*) Hideg van. Úgy fázom. A vérem csonttá fagyott. (*ahogy a tör Borics mellének irányozza, villámlik*)

BORICS

(*fölebred*) Mi vakít? (*újra villámlik*) A villám... (*meglátja Predszlávát*) Vagy a töröd? Vagy szemeid?

PREDSZLÁVA

Talán mindegyik.

BORICS

És mit akarsz, édesanyám?

PREDSZLÁVA

Meg akartalak ölni, édes fiam.

BORICS

Hát ölj meg, ha mersz.

PREDSZLÁVA

Szerencséd, hogy fölebredtél.

BORICS

És így már nincs lelked szembeszállni velem? Nincs?

PREDSZLÁVA

- -

- BORICS Édesanyám, te olyan gyáva vagy, milyen gonosz. Öljelek meg én?
- PREDSZLÁVA *(hátrál)*
- BORICS Add ide azt a tört. Add ide, ha mondom. Azt gondolod, ha szépszerével meg nem kapom, nem vehetem el erővel?
- PREDSZLÁVA *(elejti a tört)*
- BORICS *(fölv teszi)*
- PREDSZLÁVA Végezz. Gyorsan. Minél előbb.
- BORICS Igazad van, édesanyám. Már úgyis soká tart a komédia, és előbb-utóbb is csak ez lenne a vége, mert mi határtalanul szeretjük egymást, nemde, édesanyám?
- PREDSZLÁVA Úgy van, édes fiam.
- BORICS Te miért szültél engem?
- PREDSZLÁVA Miért szültelek téged?
- BORICS A természet részeg vagy örült volt, mikor téged rendelt az anyámnak.
- PREDSZLÁVA Hát józanan nem is tehetne.
- BORICS Az anya meg akarta ölni a fiát!
- PREDSZLÁVA Miért, a fiú nem akarta megölni az anyját?
- BORICS Én gyűlölném az egész világot; csak azért nem teszem, mert sajnálnám másra pazarolni gyűlöletemet, mint terád. Tiéd minden gyűlölségem. Egyedül a tiéd. Osztatlanul. Egész végtelenségében. Nincs rá okom? Adott nekem a sors egy paripát, amin a föld felét meghódítottam volna. Ambíciót! És te engem lerántottál e paripáról, ami most üres nyereggel száguld keresztül a világon, míg én itt nyögök... a porban! Te Magyarország királynéja voltál. És megcsaltad a férjed. És ezért én fizetek. Mit kaptam a magyar korona helyett? Ezt a nyomorult, szaros galíciai hercegséget! Ezt is kegyelemből, mint fillért a koldus. Anyám, én megöllek; imádkozzál, ha akarsz.
- PREDSZLÁVA Nem akarok. Nincs mit köszönnöm a múltért, és nincs mit kérnem a jövőtől.
- BORICS Halj meg tehát, és kárhózz el!... De nem, nem öllek meg.
- PREDSZLÁVA Nem ölsz meg, nem ölsz meg, fiam?... Nem, persze, hogy nem...
- BORICS Nem ontom a véred. Azt mondják, a kiontott vér az égbe kiált, és a földön elárul...

PREDSZLÁVA Úgy van, fiam, a kiontott vér elárul, és égbe kiált.
 Úgyhogy nem fogsz megölni.

BORICS Nem ontom a véred. Megfojtalak.

PREDSZLÁVA Segítség!

BORICS Meg kell lennie! (*Predszlávához ugrik*)

TIZEDIK JELENÉS

Előbbiek. Judit

JUDIT (*rohan be*) Hála istennek, van itt valaki. Te vagy?... És te... Szörnyűséget álmódtam...

BORICS Jó, hogy jössz. Jó, hogy jössz. De mit akarsz itt? Mi bajod?

JUDIT Téged mi lelt?

BORICS Engem? Semmi. Mi lelne?

JUDIT Sápadt vagy... a szemed ég...

BORICS Mit fecsegsz?

JUDIT Kedvesem...

BORICS Megbocsáss. Durva voltam. Meg vagyok zavarodva. De nézd, anyám rosszul van.

JUDIT Rettentő álmom volt, rettenetes. De már nem is tudom, mit álmódtam, csak hogy valami iszonyút. Fölríadtam, leugrottam az ágyamról, és futottam, hogy embert találjak. Még most is rettegek. Nem tudom biztosan, de azt hiszem, édesanyádról álmódtam. Mi bajod, asszonyom?

BORICS Az, látod, lehet. Az lehet. Az álom gyakran csodálatosan összeütközik a valóval. De már semmi baj. Ugye, édesanyám, semmi baj?

PREDSZLÁVA Semmi, édes fiam. Nyújtsd a karod, lányom, kicsit gyöngye vagyok. De nem is kell már. Visszajött az erőm.

BORICS Tehát jó éjszakát.

PREDSZLÁVA Adjon isten neked is, édes fiam. Köszönöm, hogy segítségemre siettél. Majd meghálálom gondoskodásodat. Addig is köszönöm.

BORICS Szívesen, édesanyám, szívesen. Máskor is.

PREDSZLÁVA (*kifelé menet, visszatekintve*) Tigris!

BORICS (*szintúgy*) Hiéna!

* * *

MÁSODIK FELVONÁS

ELSŐ JELENÉS

Csapszék. Saul egy asztalnál egyedül, kocsmatöltelékek egy másiknál.

1. KOCSMAT. Adj még italt.
TÖBBEN IGYUNK A HAZÁÉRT!!
CSAPOS Nem adok, részeg vagy már.
1. KOCSMAT. Hogyha mondom, görög kutya! Ez még egyelőre Magyarország.
4. KOCSMAT. Dolgozz, helóta!
3. KOCSMAT. Ha már elveszed a munkát a jó magyartól.
5. KOCSMAT. Ácsi, ácsi! Magyar, az nem dolgozik. Magyar, az uralkodik! Uralkodásra termett fajta.
1. KOCSMAT. Min uralkodik a magyar? Legfeljebb, ha saját magán. Mert itt a baj. Hogy ez egy túlságosan vendégszerető nép! Aztán mire szétnézünk, már mindenhol ezek a szlávok, németek, görögök, zsidók. Hogy az ember már lábujjhegyen jár a saját hazájában.
3. KOCSMAT. Miért, a zsidóval mi a baj?
2. KOCSMAT. Hogy zsidó.
4. KOCSMAT. De legalább nem német, meg nem bolgár, vagy szláv, vagy avar!
5. KOCSMAT. De hát az avarok hamarabb itt voltak, mint mi.
4. KOCSMAT. Hát nálad, lehet. De nálam nem.
3. KOCSMAT. A szlávok rendesek, a szlávokkal csak az a baj, hogy kurva sokan vannak.
2. KOCSMAT. Mit adtak nekünk a szlávok?
5. KOCSMAT. A lányait.
4. KOCSMAT. Nekem anyám szláv volt. Te ne kurvázd a szlávokat, mert még azt a szót is tőlük tanultad, hogy kurva!
1. KOCSMAT. Van nekünk rendes, ősi magyar szavunk rá: luvnya.
3. KOCSMAT. Luvnya, az meg orosz.
- TÖBBEN IGYUNK A HAZÁÉRT!!!

5. KOCSMAT. Nem kéne most már lőnünk valamit, mielőtt lemegy a nap?
1. KOCSMAT. Én ma már nem lövök.
3. KOCSMAT. Jó. Mit mondunk otthon?
4. KOCSMAT. Valamit majd csak hazudunk. Ki tudna hazudni, ha a vadász nem?
5. KOCSMAT. Én majd azt mondom, hogy amit láttam, megsajnáltam.
1. KOCSMAT. Én meg legrosszabb esetben hazafele majd a lábamba lövök.
2. KOCSMAT. Igyünk Bélára!
1. KOCSMAT. Mégiscsak jó királyunk ő, megtartotta a békét.
4. KOCSMAT. De milyen áron! Hol Bizáncnak nyal, hol Kijevnek, hol Rómának. Hol marad itt a büszkeség?
1. KOCSMAT. Oda a büszkeség, de az legyen az ő baja. Megmaradt az ország, az meg legyen a mienk!
- SAUL Mi a baj azzal, hogy Róma kegyeit keresi?
2. KOCSMAT. Persze, hogy keresi! (*mutatja, hogy vak*)
5. KOCSMAT. Kolostorból jött, papok nevelték – milyen király az, aki csuhából bújt elő?!
3. KOCSMAT. Az ember vagy jó keresztény, vagy jó magyar. Kettő egyszerre nem lehet.
1. KOCSMAT. Te megkérdőjelezted nagy királyunk, István művét?
4. KOCSMAT. Rómához törleszkedik, mert kis ország vagyunk, a német meg a szláv közt.
- SAUL Tartozni kell valahova. Kis országnak lavírozni kell.
3. KOCSMAT. Hé, Sztavrosz! Adj bort, de hitelbe, hogy én is tartozzak már valahova!
5. KOCSMAT. Ki meri mondani, hogy merjünk kicsik lenni.
3. KOCSMAT. Kicsik, de játékosak.
4. KOCSMAT. Merjünk kicsik lenni, hogy a szomszédaink felfalhassanak.
- SAUL A szomszédaink nélkül megdőglünk. Muszáj szövetséget kötünk, rokotalan nép vagyunk...
1. KOCSMAT. Rokotalan nép, mert királyi nép.
5. KOCSMAT. Egyedül vagyunk Európában, mint a zsebtolvaj ujjja.
3. KOCSMAT. De mért vagyunk egyedül? Miért akarnak megfojtani? Mert mi vagyunk a legtehetségesebb nép Európában! Hát mi találtuk föl a szakócat meg a kacagányt, a sátorcöveket, a kereket. Meg az élve megnyúzást.
5. KOCSMAT. Meg a spriccert.

1. KOCSMAT. Igyunk a hazáért!
MIND IGYUNK A HAZÁÉRT!!!
3. KOCSMAT. Mondok én egy nevet, urak, de csak súgva. *(üvölt)*
BORISZ!!
- SAUL Nem Borisz, Borics.
3. KOCSMAT. Akkor Borics. Borics megmentene Rómától.
4. KOCSMAT. Meg, aztán odalökne Bizáncnak.
1. KOCSMAT. Vagy Kijevnek. Hozza magával a sok ruszkit. És azoknak is mind földet ad majd.
2. KOCSMAT. Elveszi a némettől, és odaadja az oroszoknak.
1. KOCSMAT. Már nincs is magyar nemesember. Napszámos a magyar a saját földjén. A dédapáink várában csupa átöltözködött német meg ruszki ül. Kutyafejű kijevi!
4. KOCSMAT. Voltam én Kijevben, azok csak sátrak. Azoknak nincsenek németjeik. Azt se tudtam, hogy megérkeztem!
3. KOCSMAT. Na ha majd Borisz megérkezik, azt észreveszed.
SAUL Borics.
1. KOCSMAT. Nem hinném, hogy Kijevtől kellene féljünk, jó királyunk anyja is kijevi házból való. Egy kijevi fejedelem lánya.
5. KOCSMAT. Nemcsak, hogy az anyja, a felesége szerb! RUSZ!!
3. KOCSMAT. „Rusz az anyja, a felesége szerb,
A magyar királyság a szlávok fele lejt.”
4. KOCSMAT. De hát a Borisz anyja is egy kijevi fejedelem lánya!
SAUL Borics.
2. KOCSMAT. Lehet, hogy ugyanazé a kijevi fejedelemé.
1. KOCSMAT. Hogy lenne lehet? Azt hiszem, te nem érted a magyar történelmet. A két kijevi nagycsalád ősidőktől tartó háborúját vívják épp magyar földön.
4. KOCSMAT. Igyunk a hazáért!
TÖBBEN IGYUNK A HAZÁÉRT!!
3. KOCSMAT. Mindegy, hogy mi az anyja, a magyar mag erős mag, azt mindegy, hogy milyen földbe rakod, magyar nő belőle.
6. KOCSMAT. De hát a Borisz is Bizáncból hozatott feleséget.
5. KOCSMAT. Borics.
1. KOCSMAT. Ez itt a lényeg. Hogy egy magyar férj, az megtiszteltetés. Megtiszteltetés Bizáncnak is.

2. KOCSMAT. Mondj egy német császárt, aki bizánci asszonyt szerzett.
4. KOCSMAT. Hát biztos nem ez a mostani.
6. KOCSMAT. Miért, a mostanit hogy hívják?
4. KOCSMAT. Frigyes-bigyes, tudja tököm. Ő se tudja, engem hogy hívnak, én se tudom, őt hogy hívják.
1. KOCSMAT. Csak Krisztus urunk ismer mindannyiunkat személy szerint.
4. KOCSMAT. Tudjátok, milyen bizánci hercegnő ez? Hogy ennek a nagyanyja, az még jó László királyunk húga volt. Mert nem először házasodik az Árpád-ház Bizánccal. Csak ez az Árpád-háznak az Álmos-féle ága. Mert ez itt a titkos terv. Hogy egyesíteni a két Árpád-házi ágat. Nem magának akarja a trónt ez a Borisz. Hanem majd a fiának. Akiben egyesül.
2. KOCSMAT. Milyen két Árpád-ház? Az egyik igazi Árpád-ház, a másik nem igazi Árpád-ház. Van az Árpád-ház, meg van az a másik, ami inkább kutyaól.
3. KOCSMAT. Igyunk a hazáért!
- TÖBBEN IGYUNK A HAZÁÉRT!!
1. KOCSMAT. Uraim, uraim! Én megértettem a lényegét. Bizánc, az egyszerűen nincs. Nem létezik! Csak épp a király is olyan jóféle, mint mi bármelyikünk, összeszedi a legjobban kinéző kurvát, aztán azt mondja, hogy ez bizony bizánci. Bizánc, az egyszerűen nincs! Látta már valamelyikünk???!
3. KOCSMAT. Igyunk Boriszra, a megmentőnkre!
- SAUL Borics.
1. KOCSMAT. Abcug Borisz, éljen Béla király!
4. KOCSMAT. Milyen Béla, milyen király! Milyen éljen? Hát elad minket Rómának! Nem úgy, mint Borics.
- SAUL Nem akar eladni Rómának. Kötött egy alkut, hogy a felkent pápát támogatja az ellenpápával szemben.
5. KOCSMAT. Mellen pápa?!
- SAUL Ellen. Cserébe Béla nevezi ki a püspököket meg érsekeket.
5. KOCSMAT. Még szép, hogy ő nevezi ki a saját papjait. Ne már Rómától kelljen engedélyt kérni a magyar királynak, hogy ki szedi be a magyar tizedet.
1. KOCSMAT. Nem a tizeddel van a baj, azt elcsalom. Hanem a füstadó.

- SAUL Nem hallottad még azt a szót, hogy közteherviselés?
1. KOCSMAT. Nem. És? Miért, mi ez, valami tükörfordítás?
- SAUL Nem jó ötlet, hogy elcsalod a tizedet. Abból a tizedből épülnek a csatornák, meg a váraink.
4. KOCSMAT. A papi tizedből? Abból kolostorok épülnek. Meg a papok dőzsölnek.
- SAUL Meg a kolostorokhoz vezető utak.
4. KOCSMAT. Na, azok épüljenek is. Hát kitörik a lovam lába, ha beügetek Hegyeshalomnál, olyanok a magyar utak.
1. KOCSMAT. Rokontalan nép a magyar. Nem fogad el minket senki.
2. KOCSMAT. No de nem is foglal el!!
1. KOCSMAT. Nem szeretik a jó fűszeres magyar konyhát. Egyedül állunk, mint a bérc. Észak-fok, titok, idegenség.
3. KOCSMAT. Dehogy vagyunk mi rokontalanok! Mi vagyunk az ősfagyökere. Minden híres ember vagy magyar, vagy a szülei voltak magyarok. Mert az, hogy Jézus, az hagyján, de Pilátus!
1. KOCSMAT. Meg Péter. Meg Júdás. Mind magyar. Párthus, azaz magyar.
5. KOCSMAT. Mert itt van, mondjuk Esztergom. Mi az ősi magyar neve? Istergám. Érted – Istár kapuja. Azon vonultunk át Babilonban.
3. KOCSMAT. Hát nézd meg a sátrainkat! És nézz meg egy piramist! Aztán gondolkodjál el. Hogy ki is lehetett az a Ramszesz!
5. KOCSMAT. Rám szesz még nem volt ilyen hatással.
4. KOCSMAT. Igyunk a hazáért!
- TÖBBEN IGYUNK A HAZÁÉRT!!
1. KOCSMAT. Nagy volt a magyar, de már nem nagy. Mindenütt ott voltunk, és már sehhol sem vagyunk.
3. KOCSMAT. Birodalom lehetnénk. Ahelyett, hogy más portáján kuncsorgó...
2. KOCSMAT. Mütyür.
1. KOCSMAT. Az. Más portáján kuncsorgó mütyür! István birodalmat épített. Akármerre néztél, ameddig elláttál, az még mindig magyar volt. Béla meg, hát ő nem tekint olyan határtalan messzeségekbe, mint István.
3. KOCSMAT. Hova tekintsen, hát vak! A saját ágyába nem talál el egyedül. Csak ül otthon az asszonyi ruhába öltöztetett házőrző kutyájával.
2. KOCSMAT. Nem házőrző az, csak vakvezető.

6. KOCSMAT. Hogy építsen birodalmat az ilyen! Vak emberben nem folyhat tiszta, királyi vér.
- SAUL Attól, hogy vak, még lehet rendes, okos ember.
- TÖBBEN DE NEM LÁT!!!!
- SAUL A felesége lát helyette.
3. KOCSMAT. Vak, nem vak, Kálmán meg púpos volt. Az miért nem volt baj? Egy olyan görcs ember. Görcs ember a könyveivel.
4. KOCSMAT. Honnan tudod, olvastad?
3. KOCSMAT. Vigyázz, mit beszélsz. Meg tudjad, kivel. Nem kell nekem olvasnom ahhoz, hogy tudjam, mi áll a könyvekbe.
3. KOCSMAT. Még egy italt, te görög kutya, én nem ismertem a nagyapámat, mert megölték, azt se tudom, kik, én elittam a történelmi emlékezetem! De ne is legyen!
5. KOCSMAT. Nekem meg pont az italtól jön meg.
1. KOCSMAT. Én csak azt mondom, hogy itt állunk jó magyar emberek, jó magyar földön. Ez a rögvalóság, ami meg a krónikákban van, az meg a kitalált középkor.
- TÖBBEN IGYUNK A HAZÁÉRT!!
4. KOCSMAT. Mit akar ez a Borisz itt? Nincs annak itt senkije, semmije. Külföldről hoz sereget meg működő tőkét.
- SAUL Borics.
5. KOCSMAT. Most akkor döntsük már el, Borics vagy Borisz.
- SAUL Borics, hát becézett. Kicsinyítőképző. Ugyanaz, mint a Kvasztics. Gurevics. Petrovics. Oderits.
3. KOCSMAT. Szendvics.
- SAUL A neve Borisz. A Borics, az az, hogy „kicsi Borisz.”
2. KOCSMAT. És engedi, hogy úgy nevezzék, hogy kicsi Borisz, szentől szembe?
1. KOCSMAT. Sztavrosz, adj egy kis szódabikarbónát, ég a gyomrom.
3. KOCSMAT. Róma, Bizánc, Kijev, egykutya. László, István, Béla, mind csak oda törleszkedik, ahol elfogadják a törleszkedésüket.
4. KOCSMAT. Mert száz év alatt sem jött rá a magyar, hogy a hátrafelé nyilazás már nem pálya. Nem csoda, hogy most meg azt sem tudja, hová nyaljon, hol van nagyobb haderő.
3. KOCSMAT. A papjaik meg azt mondják, hogy ez Istentől való. De milyen Istentől, kérdem én? Mert a lángoló ősvarangyot, Togrukt már láttam, láttam a saját két

szememmel, meg érzem itt a szívemben is. De ebből az újmódi háromból nem találkoztam eggyel se!

1. KOCSMAT.

Togrul, Togrul, már nem is mesélhetek a gyerekek, mert visznek a börtönbe.

6. KOCSMAT.

Togrul népe, hej!

TÖBBEN

(dalra fakadnak)

Togrul, Togrul, szicsmány zahora,

Huggye incsény dugdug zahora!

Bengye csihar szütye toksány szityor,

Vugymán böd, zsuk, csün, bagyor hunyor!

Saul a levegőbe szórja Borics pénzét, és az egyik vadász puskájával lövöldözik az érmékre.

SAUL

Urak, minek fácánra lődözni, ha lődözhetünk királyokra is!

4. KOCSMAT.

Ne hagyjátok, még kárt tesz valakiben.

5. KOCSMAT.

Részeg ez, vagy micsoda?

1. KOCSMAT.

Vedd már el tőle!

4. KOCSMAT.

Hát azt csinálom!

SAUL

Hé, kocsmáros! Sztavrosz, vagy hogy hívnak! Megveszem ezt a csehót. Mennyit érhet? Itt van ezer aranypé debates, annyit biztosan nem.

6. KOCSMAT.

Nem eladó.

SAUL

Ez lesz a fogadó a Szerencsés Fácánhoz! Vagy nem. Jobbat tudok. Fogadó a Megtért Árulóhoz. Nem. Tudom, mi lesz a neve. Az lesz a neve, hogy Végállomás.

6. KOCSMAT.

Mondtam, hogy nem eladó.

SAUL

(szétszórja a pénzt) Ha a kocsmá nem, te igen. Nem veszek meg örökre, csak mára. Uraim, mindenki a vendégem! Mert a világ így ér véget. Nem bummal, csak nyüzgítéssal.

1. KOCSMAT.

Jó magyar gyerek vagy te.

4. KOCSMAT.

Hallod, Sztavrosz, hol tartod azt az áfonyapálinkát?

SAUL

Igyunk a hazáért!

TÖBBEN

IGYUNK A HAZÁÉRT!!

SAUL

Sok hülye elaggott álvadász. Maradtam volna odakint. A királynő száműzött, de előletem menekültem el. Örültem volna, hogy kívül vagyok. Fel-feldobott kő, persze, mindig hazagurul. Mindig hazagurul, és mindig csalódik. Ha ti magyarok vagytok, akkor én nem

vagyok magyar. Micsoda leszedált, széthazudott, elgyávult ország, ezt még elárulni is minek.

MÁSODIK JELENÉS

Előbbiek, Predszláva, Milutin

SAUL *(meglátja Predszlávát)* Én nem akarok áruló lenni.
(Predszláva a karjába veszi Sault.)

SAUL Hazafi se akarok lenni. Semmi se akarok lenni.

PREDSZLÁVA Valakinek lenni kell, kincsem.

SAUL De miért?...

MILUTIN Asszonyom...

SAUL Te megint ölelgetsz engem. Te miért ölelgetsz engem?

PREDSZLÁVA Nem esik jól, ha ölelgetlek?

SAUL Apám száműzött. Nem is az apám. Feljelentett a királynál. Nem vesszőtetett meg. Nem tagadott ki. Hanem feljelentett. Milyen ember az ilyen? Milyen ország az ilyen?

MILUTIN Asszonyom...

PREDSZLÁVA Akarsz bosszút állni?

SAUL Akarok. Nem akarok. Milyen áron. Országot elárulni? Bár hát nem mindegy?

PREDSZLÁVA Csináld, amit mondok, és tiéd a bosszú. Gyere velem.

SAUL Hová?

PREDSZLÁVA Sámsonhoz. Nekem is dolgom van vele.

SAUL *(vállat von)* Jó.

1. KOCSMAT. *(odabotorkál)* Komám, nem vagyok én koldus, meghívlak ebédre. Csak a feleségemnek mondd azt, hogy ezért a három aranypéNZért megvettél tőlem három vadkacsát.

SAUL *(vállat von)* Jó.

MILUTIN Asszonyom, mindjárt besötétedik. Jó lesz igyekezni... Van okunk félni – a kolostorban észrevették már, hogy nem érkeztél meg.

PREDSZLÁVA Talán te félsz, kisfiam, de én nem. Akit bosszúállás vezérel, az nem nyafog, mint pelenkás gyerek a felnőttek között.

* * *

HARMADIK JELENÉS*Várterem Sámsonnál. Sámson és Predszláva.*

SÁMSON Ki az?

PREDSZLÁVA Egy szegény öregasszony.

SÁMSON Mi kell?

PREDSZLÁVA Már semmi. Megtaláltam, akit kerestem.

SÁMSON És mit akarsz velem? Előre szólok, hogy ha
jövendőmondás a mesterséged, hiába jöttél. Nincs
szükségem jóslatokra.

PREDSZLÁVA Ellenkezőleg, a múlttól akarok neked beszélni.

SÁMSON Ki vagy te?

PREDSZLÁVA Egy szép történetet, ha meghallgatod.

SÁMSON És ha nem?

PREDSZLÁVA Meg kell hallgatnod; különben álmodban fogok
megjelenni, ott zúgom füleidbe.

SÁMSON - -

PREDSZLÁVA Ezelőtt mintegy huszonöt évvel Magyarország királya
Kálmán volt.

SÁMSON Ennyi? – Köszönöm. Ha hiányosságaim lesznek Árpád-
ház-ügyben, hozzád fordulok majd.

PREDSZLÁVA Kálmán második feleségével élt, Predszlávával.

SÁMSON Nagyon rég hallottam ezt a nevet.

PREDSZLÁVA Valóban? Annál inkább érdekelhet a folytatás. Kálmán
nagyon szerette Predszlávát, Predszláva is nagyon
szerette... nem Kálmánt, hanem udvarának egy ifjú
zsoldosát.

SÁMSON Valami Sámson.

PREDSZLÁVA Igen, valami Sámson. És ő is szerette, örülten szerette
Predszlávát.

SÁMSON Ez sajnos nem igaz.

PREDSZLÁVA Nem?

SÁMSON - -

PREDSZLÁVA Mindegy; legalábbis azt hazudta a királynénak, hogy
szereti, ez meg hitt neki.

SÁMSON Hát, ha elég ostoba volt hozzá...

PREDSZLÁVA Meg is lakolt érte.

SÁMSON Úgy kellett neki. *(Szünet)* Ilyen a nő, hogy első látásra. És azt követeli, hogy a férfi is olyan legyen. Hát aki jót akar magának, szerelmet tettet elsőre, aztán drukkol, hogy megjöjjön az a szerelem. – De fejezzük be ezt az unalmas históriát, mit húzzuk-vonjuk? A királyné két fiút szült. Egyiket Sámsonnak adta, hogy részesüljön az atyai örömeiben, a másikkal a királyt ajándékozta meg, aki sajnos nem köszönte meg az ajándékot, mert megszagolta, hogy férges a gyümölcs. Így hát ki is adta az útilevelet Predszlávának, aki huszonnégy év múltával, el nem képzelhetem, miért küldött téged hozzám.

PREDSZLÁVA Miért küldött engem hozzád? Hát tényleg nem ismersz?

SÁMSON Én? Hogy az istenbe ismernék? Talán csak nem vagyok söprűnyél, hogy rajtam lovagoltál volna a Szentgelléltre, boszorkány!

PREDSZLÁVA Miért gúnyolod azt, aki téged szeret, Sámson?

SÁMSON Te szeretsz engem?

PREDSZLÁVA Én. Predszláva.

SÁMSON Predszláva? De hát ő egy szépség volt...

PREDSZLÁVA És ha mégis az volnék?

SÁMSON Úgy légy az. Isten neki. Különben nem irigylem, hogy az vagy. Hanem átkozottul megvénültél huszonnégy év alatt, azt kell mondjam. Az idő ugyancsak fölbarázdálta az arcod...

PREDSZLÁVA A bánat, Sámson, a bánat; nem az idő. – Te sem fiatalodtál.

SÁMSON Csak nem szerelmi bánat?

PREDSZLÁVA Az is. – Nem hiszed?

SÁMSON Elhiszem én, miért ne hinném? Csakhogy mód nélkül sajnállak, ha így van; mert ha huszonnégy... *(számol)* huszonöt év előtt sem szerettelek, most átkozottul nehéz lenne érzelmeidet viszonznom.

PREDSZLÁVA Tehát nem szerettél?

SÁMSON Bizony isten nem emlékszem.

PREDSZLÁVA És nem szeretsz?

SÁMSON Ördög bújjék belém, ha szeretlek.

PREDSZLÁVA Ilyen gyalázatosan csaptál volna be?

SÁMSON Gyalázatosan-e vagy sem, de becsaptalak.

PREDSZLÁVA Mégbocsátok.

SÁMSON Köszönöm szépen. *(Szünet)*

PREDSZLÁVA Csak egyet hadd kérdezzek tőled.

SÁMSON Halljuk.

PREDSZLÁVA Ha már engem nem szeretsz, nem szeretted soha: azt mondd meg, van-e legalább atyai érzés a szívedben?

SÁMSON Van. De még mennyi! Dunát lehetne rekeszteni a sok atyai érzéstől, ami a szívemben lakik. Túlcserül.

PREDSZLÁVA Így érdekelni fog fiad, vagyis fiam sorsa.

SÁMSON Nem tudom.

PREDSZLÁVA De mindenekelőtt: tudja származását Saul?

SÁMSON Miért fontos ez?

PREDSZLÁVA Tudja vagy nem?

SÁMSON Nem. Ő örökben tartott gyermekem. Föltettem, hogy csak akkor mondom meg neki származását, ha látom, hogy apjának méltó fia; de nem lett az, mert nálam sokkal becsületesebb, így nem sok gyönyörűségem telt benne.

PREDSZLÁVA Így minden jól van.

SÁMSON Beszélj világosan.

PREDSZLÁVA Világosan fogok beszélni. Béla királynak buknia kell.

SÁMSON Miért?

PREDSZLÁVA Hogy Borics foglalja el a helyét.

SÁMSON Mi közöm Borichoz?

PREDSZLÁVA Hát nem mondtad, hogy van benned atyai érzés?

SÁMSON Borics, Saul, Saul, Borics, egy is sok. És ha mégúgy szeretném is: az életemet jobban szeretem.

PREDSZLÁVA Aki nagyot akar nyerni, nagyot kell kockáztatnia.

SÁMSON És mit nyernék én?

PREDSZLÁVA Mit? Ha Béla bukik, Boricsé a királyi cím: mienk – a tied a hatalom, és a hatalom, ez minden a földön.

SÁMSON És Boriccsal olyan könnyen lehet majd bánni?

PREDSZLÁVA Ő lelketlen, gyáva, báb. Eddigi betörései Magyarországra is csak az én unszolásomra történtek.

SÁMSON Akkor nem fiam, ha gyáva.

PREDSZLÁVA Ő fiad. Lehet, hogy nem bátor, de legalább nem vak.

SÁMSON És ő tudja, hogy fiam?

PREDSZLÁVA Nem. Egyikük sem tudja. Majd csak a szükség idejében fogja megtudni.

SÁMSON - -

PREDSZLÁVA Nos, mit határozol?

SÁMSON Még nem tudom.

PREDSZLÁVA Tehát te is gyáva vagy?
 SÁMSON Mit? Gyáva? Megmutatom, hogy nem vagyok.
 PREDSZLÁVA Hogyan?
 SÁMSON Leütöm én Bélát a trónról.
 PREDSZLÁVA Te dicső férfiú vagy. Ilyennek reméltelek.
 SÁMSON *(föl-alá jár)* Reszkess, szép királyné! Hatalmamba kerülsz. Igen, ez ad reményt a győzelemre. Az erény ritkán győz a földön. Itt a gazság az úr. Ilona. Te vagy a korona, amire vágyom. *(zaj)* Éppen jókor. Predszláva, hagyj magamra. Barátaim jönnek. Azok, akik célunkhoz fognak segíteni. Vadászat közben bevezetem őket a dombodi erdőbe...

PREDSZLÁVA Hová?
 SÁMSON A szomszéd erdő. Az irtástól négy kilométerre van egy vadászház. Ott kifőzzük a pártütést. Leitatom őket. A magyar mindig kész leinni magát, s a részeg elme termékeny talaj.

PREDSZLÁVA Akkor, Sámson, akkor...
 SÁMSON Jó, jó. Az akkort csak hagyjuk akkorra. *(el)*

NEGYEDIK JELENÉS

Predszláva, egyedül – diktál valakinek

PREDSZLÁVA „Barátom, megállapodásunk szerint közlöm veled, hogy az eseményre a dombodi vadászházban kerül sor, az irtástól négy kilométernyire. – Dátum, aláírás.”

* * *

ÖTÖDIK JELENÉS

Terem a királynál. Béla karosszékből alszik; Ilona, Géza.

ILONA Csitt. Ne zörögj, kisleány, apád alszik.
 GÉZA Anyám!
 ILONA Mi kell, gyermekem?
 GÉZA Adj tét nekem.
 ILONA Minek?
 GÉZA Legyet fogtam, kiszúrom a szemét.

ILONA Ejj, fiam, hogy lehetsz ilyen kegyetlen? Ereszd el!

GÉZA Nem én, minnek ereszteném.

ILONA Mert nem vétett neked. (*felcsattan*) Prestani, malo moje! Pazi sta radis!*

GÉZA Hát apám kinek vétett? Mégis kiszúrták a szemét.

ILONA De neked jobbnak kell lenned apád hóhérainál.

GÉZA És élnek még apám hóhérai?

ILONA Kétségkívül.

GÉZA No, az isten éltesse őket sokáig. Addig, amíg én felnövök.

ILONA Akkor?

GÉZA Akkor aztán isten legyen irgalmas irántuk, mert én nem leszek.

ILONA Gyere az ölembe, fiam. Méltó gyermeke vagy anyádnak. De nem lesz rá szükség, hogy megbosszuld apádat.

GÉZA Miért, anyám?

ILONA Megbosszulom én őt, fiam.

BÉLA (*felébredt*) Ki beszél bosszúállásról? Ti, kedveseim?

GÉZA Mi, apám. Én és anyám.

BÉLA Verjétek ki e sötét gondolatot a fejetekből, szerettem.

ILONA Ó, kedvesem, te olyan jó, olyan szent vagy. Ha legalább rossz ember volnál – akkor megnyugodnám a törtéteken. De azt látni, hogy a legjobb, legnemesebb lény van ilyen embertelen... azaz nagyon is emberi módra megbélyegezve, megnyomorítva: ez föllázít!

BÉLA Megbélyegezve igen, de megnyomorítva nem. Elvették két testi szememet, s nyertem a helyükbe millió lelki szemet; amiképpen, ha a nap lemegy, jó számtalan csillag. Elzárult előttem a föld, s megnyílt a menny. Látom egész pompájával, egész végtelenségében, látom minden angyalát, angyalainak legjobbját, téged, hitvesem! Mi a vakság? Mennyei fátyol. A jóknak jobb nem látniuk, mint látni a nyomort...

ILONA Igen, rád nézve jótétemény a világtalanságod, de...

BÉLA Ilona, lelkem...

ILONA Annál nagyobb veszteség azokra nézve, kiken segíthetné volna.

BÉLA Segítettem volna? Ki tudja? Az ember sokszor csak azért jó, mert nincs alkalma rossznak lennie. Ki kezeskedik

* „Fejezd be, bogaram! Hagyd abba!” (*szerb*)

róla: nem lett volna-e belőlem ép szemekkel kicsapongó, kegyetlen, zsarnok fejedelem? Eszerint te és alattvalóim bosszú helyett talán köszönettel tartoztok hóhéraimnak, mert így, ha nem sokat használok, legalább semmit sem ártok.

ILONA Hagyd abba!
 BÉLA Igazad van. Hagyjuk e komoly dolgokat. Minek szomorítani napjainkat, perceinket... – Alkonyodik már?
 GÉZA *(az ablaknál)* Már olyan közel van a nap a földhöz, hogy én is elérném.
 BÉLA Úgy menjünk a kertbe. Ó, én úgy szeretem a virágokat!
 GÉZA Hiszen nem látod, apám!
 BÉLA Tán éppen azért érzem kétszeresen az illatukat. Jössz, hitvesem?
 ILONA Megyek mindjárt. Csak eredjetek. Vezesd apádat, Géza.

HATODIK JELENÉS

Ilona

ILONA *(szünet után)* Irtózatos. Nem látja azokat, akik őt annyira szeretik: gyermekét, engem. Soha nem látott, soha nem fog látni. Nem látja, ha mosolygok, nem látja, ha könnyezek. Pedig mosolyom és könnyem csak az övé. És szeret-e vajon? Lehet-e szeretni valakit, akit soha nem láttunk? Igen, szeret, talán úgy, mint a koldus a botot, amire támaszkodik. Ha látna, másképp szeretne. Mindegy, akárhogy szeret, én szeretem őt igazán, lelkemből, ahogy nő szeretheti a férjét. És voltak alávaló lelkek, akik el akarták velem feledtetni női kötelességemet, a gyalázatosak!

HETEDIK JELENÉS

Ilona. Saul

SAUL *(az ajtóban)* Én egyike voltam e gyalázatosaknak, királyné.
 ILONA Saul!

SAUL Igen, királyné, Saul, ki szeret téged, és akit ezért örökre száműztek.

ILONA És akinek mi mondatott fejére?

SAUL Halál, mielőtt be meri e fejet hozni még egyszer Magyarországra.

ILONA És te merted?

SAUL Amint látod, kegyelmes asszonyom.

ILONA Ne mondj kegyelmes asszonyodnak, mert irántad nem leszek kegyelmes.

SAUL Ezt nem jól teszed. Ha azok számára sincs kegyelmed, akik szeretnek.

ILONA Ne csináld.

SAUL Kik híveid, hű alattvalóid, akarom mondani...

ILONA Még leckéztetsz is? Jó, de siess, mert nem lesz időd hosszan beszélni.

SAUL Lám, csak kegyelmes vagy irántam, királyné.

ILONA Én?

SAUL Igen. Mielőtt kimondtam volna a kérelmemet, már teljesítetted. Ez több kegyelem, mint reméltem.

ILONA Kérelmedet?

SAUL Hogy minél előbb végeztess ki – és íme, meg fog történni. Ez fölbátorít, hogy még eggyel terheljelek.

ILONA Mondd gyorsan.

SAUL Mielőtt szólnék, ígérd meg, kérlek, hogy teljesítetted. Haldokló kér, királyném, és te nem fogod megtagadni a haldoklótól.

ILONA Nem tagadom meg.

SAUL Akármi lesz? Bármilyen különös?

ILONA Mindegy.

SAUL Azon helyen történjék a kivégzésem, melyet én fogok választani. Legyen az a szomorú vigasztalásom, hogy, ha már meghalok, legalább ott halok meg, ahol magamnak tetszik.

ILONA Jó.

SAUL Egy dandár katonaság legyen a gyász kíséretem. Ha életem egyszerű volt, legalább halálom menjen végbe némi pompával.

ILONA Eddig van?

- SAUL Legyen dízsorútűz. Négy ágyú, címerekkel. Két mozsár és két lovassági könnyűágyú. Úgynevezett falkonett. Az ugyanolyan, csak kisebb. *(szünet)* Nem kell felírni?
- ILONA Megjegyzem.
- SAUL Egy nagy nemzeti zászló is kellene, amit a díszlövések alatt eresszenek le félig. Azon is legyen címer, a zászlórúdhoz közelebbi, bal felén. A tetején vörös mezőben hármass halom, rajta kettős kereszt...
- ILONA Prestani, i nauci se postovanju!*
- SAUL ...az alján hétszer vágott mezőben két koronát viselő, arany oroszlán, szájában kivont kardot tartva, liliumokat legel. Van ilyen? Nagyszerű. Meg Togrul, a lángoló ősvarangy. Továbbá. Egy gyászlobogó, fekete bársonyból, minimum százhuszszor százhetven centiméter.
- ILONA Ennyi?
- SAUL És azt szeretném, ha lovashuszárok állnának dízsorúfalat. A lovakon is fekete bársony nyeregtakaró legyen. És lehetnének kandeláberek. Meg százfős katonai kórus, amely a kivégzés első felében a Radetzky-indulót éneklő három szólamban, a temetés alatt pedig rekviemet. Plusz siratóasszonyok. És utána négy százados emeljen, mint katonát, a ravatalra, mert belőlem, ha megérem... csak vált volna valaki.
- ILONA Van még?
- SAUL Van.
- ILONA Igen?
- SAUL Légy te is jelen a kivégzésnél, királyné...
- ILONA Miért?
- SAUL Csak. Semmi célból. Szeszély. Haldokló szeszélye. De teljesíteni fogod, mert bírom az ígéreted.
- ILONA *(szünet után)* Ez esetben fölmentem magam adott szavam alól, tehát... jó, megkegyelmezek neked.
- SAUL Mit hallok, királyné? Elrendelni igen, végignézni nem? De hisz saját életednek kegyelmeztél, mert az enyém egészen a tied, a tied, asszonyom. Tied a vérem, a lelkem, a mindenem... Álmomban is csak azt látom, amit a vak ébren sem lát... *(csókolja)*
- ILONA Nemoj, molim te, prestani. Boze pomozi, da mu odolim!†

* "Fejezd be, és tanulj tiszteletet!" *(szerb)*

† „Ne csináld, kérlek, hagyd abba. Istenem, segíts, hogy ellenálljak neki!” *(szerb)*

SAUL ... mert én szeretlek, imádlak, úgy, mint valaha, sőt jobban, mint valaha...

ILONA Mit képzelsz!... Kétszeresen bűnös! Menj, add át magadat a katonáknak. Várj csak, várj, mindjárt találkozunk. Teljesülni fog a kérésed, ott leszek!

* * *

NYOLCADIK JELENÉS

Vadászház. Sámson, Tivadar, Vas, Dengez, Göndör.

TIVADAR Mire menjünk? Őzre, nyúlra?
 VAS Csodaszarvasra, fehér lovon.
 SÁMSON Úgy, úgy. Aranyhalakra, bátya.
 GÖNDÖR Te ne mondjál nekem találós kérdéseket, Sámson, mert hogy mennykő rossz fejem van, megvallom.
 SÁMSON Hát, uraim...
 URAK Halljuk!
 SÁMSON Azaz dehogy „uraim”, dehogy. Hiszen ti nem is vagytok urak.
 TIVADAR Nem vagyunk urak? Az öregapám is az volt.
 SÁMSON Öregapád még az volt, de te nem vagy az.
 GÖNDÖR Amilyen-olyan csak volnék biz én.
 SÁMSON Amilyen-olyan! És ezzel beéred?
 GÖNDÖR Hát tehetek én róla, hogy nem sikerült fontos emberekkel megszerettetnem magam?
 DENGÉZ Vagy én a kártyáról?
 SÁMSON Tehetsz. Tehettek mindnyájan. Göndör bátya, te könnyen füttyülsz, megetted a kenyered javát, maholnap az utolsó falatba harapsz. De mi lesz fiaidból? Vannak vagy hatan. Pedig amennyi földet hagysz számukra, ha lepénnyé gyúrnák, jól sem laknak vele. Bihar megye szép darab föld; kell-e?
 GÖNDÖR Kellene...
 SÁMSON A tiéd. Dengez, neked ugyan van mit aprítanod a tejbe, viszont nyerges lovadnak is van annyi címe, mint magadnak.
 DENGÉZ Hm, többször folyamodtam már a királyhoz, de...
 SÁMSON Akarsz-e óvári gróf lenni?

DENGEZ Akarnék...

SÁMSON Az vagy. Tivadar, te nagy barátja vagy a lovaknak.

TIVADAR Igen, igen, igen, és az miért baj?

SÁMSON Hát, én sajnálom a lovaiddat.

TIVADAR Miért, megvan mindenük, a számtól vonom meg a falatot.

SÁMSON Ha paripádra ülsz, mennyi idő alatt éred a határát?

TIVADAR Minek a határát?

SÁMSON A földedét, meg lassan az én türelmemét is.

TIVADAR Egyszer mértem... Hát nem fáradt el benne a ló, mondjuk.

SÁMSON Zemplén hosszú megye, két ló is kidőlhet alattad, míg bejárod. Elfogadod?

TIVADAR Elfogadnám...

SÁMSON A tiéd. Vas bátya...

TIVADAR Tudom is, mihez kezdenék vele. Zemplén kies hegyei-völgyei, gyönyörű vizei, természeti csodái... csak egy hiányzik, hogy még szebb lehessen, és én beteljesítem... Megmondom, mi hiányzik Zemplénből: lóversenypálya.

VAS Lóversenypálya. Nagy vagy, Tivadar.

TIVADAR A legnagyobb. És magyar.

DENGEZ A legnagyobb magyar.

GÖNDÖR „Tivadar itt a legnagyobb magyar, legnagyobb magyar, legnagyobb magyar...”

VAS De hát azért, mert te szereted a lovakat, meg a lóversenyt...

TIVADAR Nem arról van szó, hogy én mit szeretek. Hanem arról, hogy a sárvári emberek társadalmi igénye mit fogalmaz meg. Hogy a sárvári emberek mit próbálnak elmondani nekünk. Sárvárnak évtizedek óta tisztességes, méltó lóversenypályára van szüksége.

GÖNDÖR De Sárvár nem Zemplénben van...

TIVADAR És az kit érdekel? Zemplénhez csatoljuk. Vagy átnevezzük. Nem lehet Zemplénhez csatolni?

VAS Nagyon a túloldalon van... A Dunántúlon...

TIVADAR Jó. Akkor mi van Zemplénben?

DENGEZ Sárospatak.

TIVADAR Tehát. Sárospataknak évtizedek óta tisztességes, méltó lóversenypályára van szüksége.

VAS Miért pont Sárospataknak?

- TIVADAR Miért, van neki lóversenypályája? Nincs neki lóversenypályája. Hát eljött az idő, hogy fölépüljön a... Gróf Sándor Móric Szittyá Magyar Lóversenycsarnok! Európa legnagyobb lóversenycsarnoka! Megannyi hontalanság, mellőztetés, és aljas hátbatámadásokból kifolyólag a magyar lovassport, mit annyian próbáltak a földbe tiporni, végre méltó kikötőjébe ért ebben a gyönyörű, modern épületben, melyet...
- GÖNDÖR Te, és van nekünk akkora lóversenysportunk?
- TIVADAR Lesz! Messziről a csodájára járnak majd! Ott fog állani a sárospataki főtéren...
- VAS Nem jó ötlet ez, Tivadarom...
- TIVADAR *(toporzékol)* Ott fog állani a főtéren!
- VAS De a főtéren egyetem van most Sárospatakon...
- TIVADAR Volt! Minek annyi egyetem! És minek annyi egyetemista! Megszüntetjük, bezárjuk, helyét sóval behintjük. Illetve a helyén ott fog állani a Sándor Móric Szittyá Magyar...
- GÖNDÖR Nem venné jól ki magát, Tivadarom, ha azzal nyitnál, hogy lerombolsz egy universitást...
- TIVADAR Akkor átalakítjuk! Egyetemből lóversenypálya! Olcsóbb is. Épület van, a falak állnak, csak ki kell hajigálni, ami foglalja a helyet. És AKI foglalja a helyet! A tantermekben lesznek a boxok. A legjobb lovak a negyediken! A körfolyosót meg majd felszórjuk fűrészporral. Vagy amivel kell.
- DENGEZ Tivadar bátyám, van az unokanővéremnek egy fia, aki nagyon szereti az állatokat. Bemutatnám neked.
- TIVADAR *(Sámsonnak)* Lehet?
- SÁMSON Legyen. – Ki nem volt még? Vas bátya! Vörös a képed a piától, vedelsz folyton, mint a gödény...
- DENGEZ Na, ez most minek kell?..
- SÁMSON Amióta ismerlek, egy józan pillanatodat nem láttam... – Ne érts félre, ezt jó értelemben mondom. Tolnában hosszú hegység van...
- VAS Ne folytasd, tudom, mit akarsz mondani. No de ide figyelj, komám, megengeded, hogy ezt mondjam, idősebb vagyok. Én nem másért iszom, csak mert igaz magyar ember vagyok. És az igaz magyar ember nem iszik vizet. Igyon vizet az idegenszívű söpredék, aki szőrös mancsát rátenné szép magyar hazánkra! Vesszenek a hazaárulók!

MIND Vesszenek a hazaárulók!

VAS Igyon vizet a sajtuszagú morva, a rusz medve, igyon vizet a karatykoló talján! Teázgasson csak egymással a sok selypegő buzeráns! A jó magyar pálinkát, a jó magyar bort azt nem adjuk!

DENGEZ Te figyelj, én szoktam teázni, és nem vagyok buzeráns.

VAS Akkor ne igyál teát.

TIVADAR Vagy igyon teát a ferdeszemű tatár. Igyon teát a vörhenyes angol. Meg az ugyanolyan ír. De igaz magyar ember, az nem iszik...

VAS Igyon teát a teamámorban fetregő, hanyatló, elkorcsosult nyugat, igyon teát a..... Hát ezek azért csinálnak kardot, mert nem bírják felemelni a buzogányt!

GÖNDÖR Én nem tudom, mi az a tea...

DENGEZ Hogyhogy nem tudod?

TIVADAR Én sem tudom, mi az a tea! És büszke vagyok rá, hogy nem tudom! A tea külföldi csinálmány. Van nekünk elég ősi, igaz magyar italunk...

VAS Régi ital a tea, csak sajnos kínai.

DENGEZ Tényleg? Na de ennek mennyi esélye volt, hogy pont a tea nem magyar? Én azt hittem, hogy a tea is egy olyan ősi etruszk, sumér, szittyá, szkiita, hun, akkád, óegyiptomi, egyszerűen, hogy egy magyar találmány.

GÖNDÖR Igen, de mi az?!

(mindenki Sámsonra néz)

SÁMSON *(ő sem tudja – int)* Dengez.

DENGEZ Hát, a tea... az egy növény. Egy cserje. *(szünet)* Tea! És arra ráöntesz vizet.

VAS és TIVADAR Igaz magyar ember nem iszik vizet!

DENGEZ De nem iszod meg a vizet... Pont azért öntöd rá. Fogod a levelet, összemorzsolod, az a teafű, és akkor azt iszod meg. És akkor, amikor iszod, akkor tudod, hogy akkor van öt óra.

VAS Biztos, hogy nem egy buzeráns dolog ez?

GÖNDÖR Te füvet iszol?

DENGEZ Hát nem úgy, hogy füvet, de... hát a fűből kiázik az aroma, attól lesz íze a víznek. A füvet, azt úgy konkrétan nem iszod meg.

MIND IGAZ MAGYAR EMBER NEM ISZIK FÜVET!!

VAS Na, hol is tartottunk, enyém Tolna?

SÁMSON Szeretem az okos embereket. Dengez, tudnál szerezni, olyan fűteát vagy mifenét?

DENGEZ Aztán baj-e lenne, ha tudnék?

SÁMSON Épp hogy megjutalmaználak.

DENGEZ Hol tudunk felforralni egy kis vizet?

TÖBBEN Vigyázz, mit beszélsz!

DENGEZ Értem, urak. Hol tudunk felforralni egy kis pálinkát?

SÁMSON Nem-nem, forralj csak vizet – urak, nem jelenthetjük ki valamiről, amit nem ismerünk, hogy örökletes! Arról ismerkszik meg a kultúrember, hogy előbb kipróbál, és csak azután betilt.

VAS Urak, igyunk olyan áldomást, amiről majd egyikünk sem akar mesélni senkinek.

Forr a víz a teához. Várakozás. Csönd.

GÖNDÖR Ez mindig ennyi?

VAS Ha lennének hegyeink, gyorsabb lenne. *(ránéznek)* Hát, hogy hegyen alacsonyabban forr a víz. Kisebb a nyomás – alacsonyabb a forráspont.

TIVADAR Akkor is kell egy erőskezű uralkodó.

DENGEZ És aztán sajnos még azt is meg kell várni, amíg kihül.

SÁMSON Uraim – elrendelem, hogy a teát ezentúl langyos vízből csináljuk. – Na, itt elég.

Kitöltik a teát. Isznak, várakozás.

GÖNDÖR Ez olyan, mint az a víz, amiben az anyósom egy hónapja fürdik.

TIVADAR Te érzel már valamit?

VAS Valami nagy szeretetet.

DENGEZ Mennyi embert kell ehhez a pár megyéhez megölni?

SÁMSON Nemcsak pár megye, az egész ország. Az ország mögöttünk áll. Felkelések fognak kitörni. Uraim, most már elárulhatom: Borics trónkövetelő nevében beszélek. És ez háromezer lándzsát, és kétszer annyi kardot jelent. Vivát!

MIND Vivát!

SÁMSON Vessen Béla, éljen I. Borics király!

MIND Éljen első Borics király!

GÖNDÖR Tea, nehogy eltántoríts – vessen Béla, éljen Borics!

VAS Próbáljátok ki így. *(lögyböli a szájában, gargalizál)*

TIVADAR Én már érzem.

VAS *(feláll, járkal)* Én vagyok az univerzum közepe.
Átsütnek a testemen a csillagok. Egy szavamra
lehullajtják leveleiket a fák. Minden reggel megkérdezi
apám, a Nap, hogy felkelhet-e.

TIVADAR Ezt érzem én is, Jézus nevében.

SÁMSON Uraim, ez fontos – akármit is érezzünk, tegyük hozzá:
Jézus.

GÖNDÖR Én most már Jézus nevében szétvágnék mindenkit.

VAS Én pedig megölelnék.

GÖNDÖR Ne ölelgessél már, nem vagyok a lovad.

VAS Én úgy öllelek meg téged, mint ember az embert. Vagy
lovat a ló.

GÖNDÖR Ez bebuzult.

DENGEZ Nyugodj meg, Zoltán, ezt a tea csinálja veled. Nem
szereted te még az asszonyokat se. Nemhogy a férfiakat.

TIVADAR Te mindig olyan okosakat mondasz. *(észreveszi magát,
rémülten)* Most már én is érzem... Ez egy buzító ital!!

SÁMSON Ne engedjétek hozzá a kisdedeket.

VAS Én itt most kijelentem, hogy csak akkor fogadom el
Tolnát, ha betiltjuk ezt a tea nevű fürmedvényt!

TIVADAR Nem betiltani kell, hanem ellenőrzés alá vonni. Még
mindig egészségesebb, ha mi áruljuk, különben innák azt
a fürmedvény ukrán teát. Már látom is a füstüveg
kirakatokat.

SÁMSON Uraim, akkor ez eldöntött. És most hánytassuk meg
egymást.

VAS Én a hazáért hányok. Éljen Borics!

MIND Vivát!

GÖNDÖR Hányjunk a hazáért! Vesszen Béla, éljen Borics!

MIND Vesszen Béla, éljen Borics!

TIZEDIK JELENÉS

Előbbiek. Saul, Ilona hirtelen be. Kívül fegyveresek látszanak

SAUL Uraim – vesszen minden hazaáruló!

KATONA A törvény nevében!

VAS Milyen törvény, kinek a törvénye?

SAUL

Vesszen Borics! Éljen II. Béla! - És most, királyné,
parancsolj... itt a fejem. (*Letérdel*)

* * *

HARMADIK FELVONÁS

ELSŐ JELENÉS

Terem a királynál. Béla, Ilona, Saul, Sülülü, urak és hölgyek lakomaasztalnál

BÉLA

Te, bolond! Hallod, bolond!

SÜLÜLÜ

Többen vagyunk, komám. A bolond szó olyan csizma,
hogy mindenki lábára illik. Vagy nem is hozzánk
beszélsz, csak magadat szólítottad meg?

BÉLA

Te vakmerő!

SÜLÜLÜ

És te merő vak!

BÉLA

Fékezd magad, fickó, mert ha én vetek féket a nyakadba,
meg találod bánni.

SÜLÜLÜ

Nem félek én tőled, komám.

BÉLA

És hogy mersz te tőlem nem félni?

SÜLÜLÜ

Olyan vagy, mint a szobor, ami íjat feszítő embert
ábrázol – céloz, céloz, de a büdös életbe nem fog löni
soha. Nem szeretnék, komám, a hiteleződ lenni.

BÉLA

És miért nem?

SÜLÜLÜ

Mert folyton ígérsz, és soha nem adsz. Mondjuk a
fenyítés nem pénz. Az a baj veled, hogy jó gyerek vagy
te, komám.

BÉLA

Ki fogadott meg a dicsérőmnek? Csak az van még hátra,
hogy a bohóc is dicsérje a királyát, mintha nem volnának
úgyis elég dicsérői, hízelkedői.

SÜLÜLÜ

Én dicsértelek? Ez csak valami tévedés lehet. Szóval mit
akartál az előbb? Nem bírok magammal a
kíváncsiságtól. Asszonyokkal ülök egy asztalnál. Rám
ragadt.

ILONA

Köszönöm a bókot.

SÜLÜLÜ

Ne fáradj. Kifejtsem? Kifejtem, jó? Az asszony a
megtettesült kíváncsiság. Jobban tesz, ha vigyáznak
velem; ha engem egy nő megbánt, rettentő bosszút
tartogatok a számára. Nem azt, hogy szerelmet
esküszöm neki, aztán faképnél hagyom, ugyan már –

- sokkal rafináltabbat. Odamegyek ahhoz, aki megbántott, és sokat sejtetően azt mondom neki: „Galambom, Juci, Vica, Lonci, vagy hogy hívnak, tudod, mi újság?” Ő reszkető hangon fogja kérdezni tőlem, hogy „Micsoda? Szólj már, kérlek, drága Sülülü” – én elkezdem, „az történt, hogy...” – és ezzel otthagynom. Hát, feleim, annyira meg lesz bosszulva, amennyire asszony csak lehet. Na. Pont. Szóval, komám, mit akartál mondani?
- BÉLA Már elfelejtettem.
- SÜLÜLÜ Nyilván hazudni akartál valamit.
- ILONA Jut eszembe, mi is elfeledtünk valamit. (*Saulra mutat*) Ezt az estét e nemes lovag tiszteletére ünnepeljük, ki veszélyes összeesküvést leplezett le, és még senki nem emelt az egészségére poharat. Tegyük, amit elmulasztottunk. Éljen Saul lovag!
- MIND (*poharat emelnek*) Éljen!
- ILONA Éljen Saul lovag, az ifjú cserkész, aki tulajdon nevelőapját jelentette föl, hogy hazafiságáról tanúbizonyságot tegyen.
- SÜLÜLÜ Éljen sokáig, és adja isten, hogy még sok hasonló összeesküvést leplezzen le!
- BÉLA Félrebeszélsz.
- SÜLÜLÜ Hát akkor adja isten, hogy ne legyen több alkalma hasznos szolgálatot tenni a trónnak.
- SAUL (*iszik*) Királyné, irántam való kegyességed nagyobb, semhogy azt szóval méltóképpen megköszönhetném. Tetteim... egész jövőendő életem beszéljen a köszönetről. És jól teszitek, ha hosszú életet kívántok nekem. Nagy szükségem van rá... hogy múltamnak vétkeit leróhassam.
- ILONA Már leróttad, nemes lovag.
- SÜLÜLÜ Királygyilkos, láss csodát, a korona megbocsát – folytassuk a vacsorát.
- SAUL Talán leróttam azt, amit ellened követtem el. De van még egy. Soha el nem felejttem. Nem felejttem el. Talán még a sírban is erről fogok álmodni. És szörnyűeket fogok akkor álmodni odalent, és nem lesz odalent nyugalom, és síromon akkor nem teremnek virágok, mert ez az álom elrágja gyökereiket és elhervadnak. Van egy bűn. Ha létezik a pokol, úgy azt az isten ennek a bűnnek találta ki. Ez a hazaárulás. Jaj annak, aki ezt elköveti, még annak is jaj, aki erre csak gondol is, hogy elkövesse. Királyom, nemes jó királyom, én el akartalak

téged árulni, én akartam az egyik kéz lenni, ami téged a trónról lerántott volna.

BÉLA

Olyan őszinte szívvel bocsátok meg, amily őszintén vallod meg hibádat. Annál inkább, mert nem volt tett, csak a szándék, ami közt nagy a különbség.

SAUL

Csak a szándék? Itt a bökkenő. Nem is az árulás – még inkább a gyávaság, a restség, ami árulásba hajt... Árulók leszünk, mert önmagunkat nem ismerjük. Árulók leszünk, mert nagyravágyás tombol a lelkünkben, anélkül, hogy annak irányt szabhatnánk. Árulók leszünk, mert erényt hazudunk ott, ahol lószar sincs a szívünkben, csak félelem! Jaj annak, aki ezt elköveti, annak is jaj, aki csak gondol is rá, hogy elkövesse – még inkább jaj annak, aki egy másik lelket árulásba hajszol...

ILONA

Most már elég, Saul.

2. VENDÉG

Te, ez részeg, mint az albán számár.

1. VENDÉG

Gyere, testvér, igyál velem, hagyd a beszédet.

SAUL

Óvakodjatok a dühtől, ami nem találja a célját. Meg a bosszútól, ha olyan szenvedély táplálja, ami nem ismeri önmagát. Ez egy kém, egy kém, amit a sátán küld ki, hogy lelket vesztegessen meg a számára. A düh és a vágy, ez a két... ez a két...

3. VENDÉG

Ez az a két dolog, amitől mentes jó urunk, a király. Vívát!

MIND

VIVÁT!

SAUL

A düh és a vágy, ez a két, ez a két...

3. VENDÉG

Jó barát.

2. VENDÉG

Erő.

3. VENDÉG

Ez a két állati erő.

1. VENDÉG

Ne hergeld.

SAUL

Nem, ez nem erő... Ez gyengeség. Az állat, az nem fondorlatos, az állat, az nem irigy.

1. VENDÉG

Üljél le velem, testvérem, vegyünk együtt mély levegőt.

SAUL

Ez a két, kettős, bűvös arcú forgósél csalt el a küszöbig, amit ha átlépek, az árulás földjén álltam volna. És mi mentett meg? A véletlen.

BÉLA

Köszönjük a szép beszédet. Nemes gondolatokat hallottunk, melyek...

SAUL

Amerre nézek, semmi más, csak félelem, meg gyávaság, meg gyengeség, meg lustaság. – Apám feljelentett.

ILONA

Te meg feljelentetted apádat, ügyes vagy.

SÜLÜLÜ	Azt hittem, vacsorázni fogunk, de ez itt valami etika-szeminárium.
BÉLA	Örömökre szolgál megbocsátani, édes fiam.
SAUL	Reméljük, isten is megbocsát. Dolgozni fogok rajta.
BÉLA	Íme, első szolgálataid trónunk védelmében: rád bízom nevelőapád sorsát. Legyen a jussa kötél vagy szabadság – ahogy jónak látod.
SÜLÜLÜ	Éljen a hős káder. Lovag – előre! (<i>taps</i>)
SAUL	Árva vagyok – de ha valódi apám volna, aki ellenedre tört, azt sem kímélném.
1. VENDÉG	Ültessétek már le, hadd nyugodjon meg.
2. VENDÉG	Adjatok neki vizet. Vagy teát.
TÖBBEN	Igaz magyar ember nem iszik füvet!!
3. VENDÉG	Miért, mi az a tea? A tea az fű?
BÉLA	Hiszek neked. Megvallom, nagyobb bizalmam van a megtérő bűnösben, mint abban, aki soha el nem tévedett.
SÜLÜLÜ	Akkor magadban nemigen bízatsz, komám.
BÉLA	Megint hízelepsz?
SÜLÜLÜ	Megint nem érti. Nem baj. Jó – hízelegtem.

MÁSODIK JELENÉS

Előbbiek. Borics zárandokruhában

BORICS	Isten áldása rátok, király, királyné és alattvalók.
ILONA	Üdvözlégy, szent atya, mi hoz körünkbe ilyen későn?
BORICS	Fáradt lábaim és az éhség.
ILONA	Vacsoránk végét járja ugyan, de tán maradt még annyi, hogy te jóllakhatol.
SÜLÜLÜ	Látod? A mi asztalunkon vacsora végén is több van, mint becsületes asztalon vacsora elején.
BORICS	Adakozzatok a szegény zárandoknak. Hadd dicsőítsem nagy királyainkat. Egyet, amin Béla király van, hadd mondjak imát érte. (<i>kap valakitől</i>) Szent István dénárját, hadd éltessem a szent királyt. (<i>kap valakitől</i>) András király aranypénzét, hadd szerezzen dicsőséget a mennyben. (<i>kap valakitől</i>) Kálmán király öreg forintját, hadd bocsátassanak meg minden bűnei. (<i>csend</i>) Senki? Hát Kálmán király emlékét nem őrzi már érme?
SÜLÜLÜ	Lejárt pénz az, nem szavatos minálunk.

- BÉLA Nekem van. *(nyújtja)* Az én halott szemeim az ő emlékezete. Mindig magammal hordom, hogy meg ne fakuljon.
- BORICS Isten adjon új pénzt cserébe. *(elrakja, és leül Sülülü mellé)*
- SÜLÜLÜ Jó zarándok; én mód nélkül tisztelem, becsülöm magát, de muszáj pont mellém ülnie?
- BORICS Miért, szerelmes fiam?
- SÜLÜLÜ Csak mert félek, hogy szomjan maradok. A zarándokok kétségbeesett ivásokat szoktak végbevinni.
- BORICS Ne féltsd a torkodat, jó fiú. Én nem élek borral.
- SÜLÜLÜ Ne...em? Király uram, király uram, felséges úr!
- BÉLA Mi történt?
- SÜLÜLÜ Ez a... ez a... zarándok... Ez a zarándok...
- BÉLA Mi van vele?
- SÜLÜLÜ Naggyon durva!!...
- BÉLA Mi történt, fiam?
- SÜLÜLÜ De nem, hiszen ez lehetetlen...
- BÉLA Mondd már, mi van vele!
- SÜLÜLÜ NEM ISZIK!!!
- BORICS *(dühösen fölugrik)*. Te fogd be szád, rohadék fattyú, vagy a segglukadon keresztül rugdalom ki a veséidet! *(csönd, észreveszi magát)* Bocsássatok meg, kegyes hölgyek és urak, hogy türelmemet vesztém, de, lássátok, semmi sem fáj úgy a szívemnek, mint a méltatlan sértegetés. De ím, lelkemből megbocsátok neked, édes fiam.
- SÜLÜLÜ Az jó, mert különben még elkárhoznék. – Szóljon rám szentatyám, ha tévednék, de mintha kissé feszültnek tűnne. Ritkán látni ilyen verekedős papot. Tán csak nincsen kard vagy kés a reverenda alatt?
- BORICS Nincsen, édes fiam.
- SÜLÜLÜ Szóval a reverenda érző szívet takar.
- BORICS Szereted te kóstolgatni az embert.
- SÜLÜLÜ Mit tegyünk, ez a szakmám.
- BORICS Bohóc.
- SÜLÜLÜ Mondhatjuk így is. Mindenkinek megvan a maga mestersége. A mienk meglehetősen különbözik egymástól.
- BORICS Azt elhiszem.

- SÜLÜLÜ Kivéve persze, hogy te vagy a legnagyobb bohóc, nem? Az én csörgősipkám alatt egyszerű a lélek. A te csuklyád alatt viszont sokszínű, mint a csörgősipka. Szóval, mitől vagy te ilyen verekedős, szentatyám?
- BORICS Harcoltam, fiam.
- SÜLÜLÜ Tán az ördögökkel?
- BORICS Igen, az ördögökkel.
- SÜLÜLÜ Óne kard?
- BORICS Mert az ördögök a kereszténység ellenségei, a pogányok.
- SÜLÜLÜ Tehát a Szentföldről jössz? Ez a nagyméltóságú páter puszta kézzel kelt birokra a jeruzsálemi pogányokkal.
- BORICS Hát úgy puszta kézzel, hogy...
- SÜLÜLÜ Ha-dzsma hasimoto vakarimasz hoi-sin, Páter-szan?
- BORICS Mi van?
- SÜLÜLÜ Hontari vanamake mijehama, nigiri wasabi, hontó? Mit nem értesz? Gondoltam, a rettenthetetlen erejű páter elmélyült tanulmányokat végzett a keleti harcművészetek terén, ha kard nélkül győzte le a krisztustalan pogányokat a sivatagi széltől susogó olajfák alatt. Hány danos fokozatot sikerült elérnie, mester? És milyen irányzatban vitte tökélyre tudását? Áhíthatos daru? Zsákmányát leső papagáj? Sivatagi csuhás kamikaze amőba?
- SAUL Beszéljen nekünk valamelyik nagy győzelméről. Engem is nagyon érdekelne.
- BORICS Nem hiszem, hogy a pillanat...
- SAUL Dehogynem. *(szünet)* Mi itt, a magyar udvarban mindig ki vagyunk éhezve az izgalmas, köpenyes-kardos történetekre...
- BORICS Hát, ott álltam a Sinai-hegyen...
- SAUL Az elég messze esik a Szent Sírtól, atyám.
- BORICS *(rögtönöz)* Idegenvezetőnk rútol elcsalt minket, aztán magunkra hagyott az éj leple alatt. Csapatom nagy részét lemészárolták a szaracénok. Én meg társaimat keresvén a fennsíkon kóboroltam, és egyszer csak ott áll velem szemben egy hatalmas, burnuszba rejtezett szerecseny. A szeme villogott a burnusz alatt. Markában óriási méretű...
1. VENDÉG Karabély.
3. VENDÉG Számszeríj.
2. VENDÉG Parittyá.

1. VENDÉG Köpőcső.
BORICS Nem, nem, nem, a szaracén nem ilyen gyáva, hogy távolról támadjon.
1. VENDÉG Földtörténeti szaracén.
3. VENDÉG De hát a magyar, az is nyilas nép.
1. VENDÉG „A magyarok nyilaitól, ments meg, uram, minket!”
2. VENDÉG Legyávázod a magyart?!
- BORICS Jó, akkor a szaracén nem ilyen okos, hogy távolról támadjon.
1. VENDÉG Na, szóval mi volt a kezében?
2. VENDÉG Buzogány.
3. VENDÉG Dobócsillag.
2. VENDÉG Nuncsákó.
BORICS Az is távolsági fegyver.
1. VENDÉG Gárdonyi István: Dobó Csillagok.
2. VENDÉG Kun csákó? Azt leverem.
1. VENDÉG Mi az a nuncsákó?
3. VENDÉG Kérem alássan, az egy tradicionális japán...
2. VENDÉG Tegez!
3. VENDÉG Kérlek alássan, az egy tradicionális japán...
BORICS Pallos. Kétkezes pallos. És jött, és jött, és még mindig csak jött, és akkor én kicsleztem, így, és az Öt Karom Technikát alkalmazva megragadtam, hogy lefegyverezzem, és... *(demonstrálni próbálja Saulon, aki a földhöz teremti)*
- SAUL Ez az ember annyira zarándok, mint amennyire én.
ILONA Nem zarándok?
SAUL Nem.
ILONA Hát micsoda?
SAUL Megmondjam, hogy kicsoda? Azután ítéljete meg, hogy micsoda.
- ILONA És ki ő?
SAUL Nem más, mint Galícia fejedelme, Borics.
1. VENDÉG Az nem Borisz?
3. VENDÉG A Borics, az ugyanaz, mint a Borisz, csak becézve. Kicsi Borisz.
- BÉLA Borics!

- SAUL Borics, kivel száműzetésem idején volt szerencsém megismerkedni, s ki kémjének fogadott engem. Tagadd, ha mered.
- BORICS *(egy darabig tétovázik, aztán dönt)* Tagadjam? Miért tagadnám? Igen, én az vagyok, Galícia fejedelme, Borics. *(leveti csuklyáját)*
- VENDÉGEK Le vele, le az árulóval! Fattyú orosz!
- BORICS Haszontalan söpredék, öljetek meg, ha mertek, itt a szívem.
- BÉLA Uraim, csendesedjeteK. Kardcsörgést hallottam. Aki kihúzta, dugja be ismét fegyverét.
- BORICS Béla, Ilona, szeretett rokonaim, legyetek üdvözölve! *(kezet fog velük)*
- SAUL Szeretett rokonaim! A báránybőrbe öltözött farkas.
2. VENDÉG Igyál előre a bárány bőrére.
- BORICS Békét hozok, rokonaim, békés fogadtatást várok tőletek.
- BÉLA Akármilyen hozott, béke legyen részed-
- SAUL Ne higgyetek neki!
- BORICS Igen, úgy jövök, mint rokon, mégpedig mint szerető rokon. Meguntam már a békétlenkedést, talán bele is fáradtam, mindegy, csak hogy végét akarom szakasztani örökre. Beérem ezentúl azzal, amit a sorstól kaptam, és nem vágyom többé arra, amit kaphattam volna. Legyünk békés, barátságos szomszédok. Én a kicsi, te a nagy.
- SÜLÜLÜ Úgy veszem észre, ma minden gazember megtér.
- BORICS Nos, rokonaim, elfogadjátok-e ajánlatomat?
- BÉLA Nyújts a szomszédoknak tiszta vizet, s kérdezd: elfogadják-e? Nyújts az éhezőknek lágy kenyeret, s kérdezd: elfogadják-e? Nyisd meg a rab madárnak kalitkájának ajtaját, s kérdezd: kiröpül-e? Lephetem-e meg ennél kedvesebb ajándékkal országomat?
2. VENDÉG Hát egy működő gazdaság, az mondjuk...
3. VENDÉG Ajándék lónak ne nézd a fogát.
2. VENDÉG Jó.
- BÉLA Most sajnálom, hogy nem látok. Nem mehetek hozzád, karjaidba borulni. Jer te ide, és tedd ezt!
- BORICS *(megöleli)* Kedves rokon!
- SAUL Nemes szívű, jó királyom, te hiszel e szép szavaknak? De mit csodálkozom, hiszen te nem ismered az embereket. *(Boricsnak ugrik, dulakodás)*
- BÉLA Hallgass, szolgál, te vonsz engem kérdőre?

- SAUL Minden bizonyít! Ez az álruha, és a pártütők, kiknek egy része már hóhérekre jutott...
- BORICS *(értetlen)* Micsoda pártütők?
- SAUL A cinkosaid.
- BORICS Pofádat befogod, senki.
- SAUL E címekeket, amiket most rám dobálsz, egy csomóban kerítem majd nyakad köré, hogy megfulladsz bele.
- BORICS Rokonaim, e pártütés tudtomon kívül történt, esküszöm az istenre!
- BÉLA És ha tudtál is volna, legyen elfeledve, mert mostani nyilatkozatod előtt történt. *(kezet nyújt Boricsnak)* Saul, te is: béküljetek meg! *(megvárja, míg Saul csatlakozik hozzájuk, majd, kíméletlen nyájassággal)* Ilonám, jér keblünkre. *(Ilona kényszeredetten csatlakozik a trióhoz)* Én alig várom már, hogy aludjak. Ha ilyen szép a valóság, hát még álmaim milyen szépek lesznek az éjjel!
- BORICS Paradicsom az olyan udvar, ahol a jóság és a szépség egyesül. Királynőm, ragyogásod híre hatalmas szárnyú sas, mely még a magas Kárpátokat is átröpülte.
- ILONA Köszönöm kedves szavaid, de túlzol.
- BORICS Nem, nem, a szépséged tündöklök, mint a Nap, valósággal megvakít. *(csend – észreveszi magát)* Akarom mondani...
- ILONA *(szünet után)* Urak és hölgyek, jó éjszakát!
(Vendégek el)

HARMADIK JELENÉS

Béla, Ilona, Borics

- BORICS Béke és szeretet legyen ezentúl jelszónk!
- BÉLA Úgy van, béke és szeretet.
- BORICS Szép királyné... igen, szép vagy, mint az én Juditom... Sajnálom férjedet, ki e szépségeknek kincstárát bírja, és nem láthatja, amit bír.
- ILONA Kérlek, hallgass. Minden közül ez fáj nekem a leginkább. Pedig ma hallottam, hogy őrizkedni kell a bosszúvágytól, és ezt nem szabad elfelejtenem.
- BORICS Jól hallom? E gaztett nincs még megbüntetve?

- BÉLA Ne is legyen. Én úgysem kapom meg többé, amit elvesztettem, bármilyen bosszúállás révén sem.
- BORICS Nem. De ha a büntetés elmaradna itt, nem annyi lenne-e, mint kést adni a zsványok kezébe, hogy gyermeked, unokáid szemét is kiszúrják, mint kiszúrták a tiédet?
- ILONA Úgy van, itt a jószívűség a bűn. Meg foglak bosszulni, ha addig élek is. És végbe kell mennie minél előbb. Holnap. Már úgyis rég halasztom. Az ország adjon elégtételt megsértett királyának. Országgyűlést hirdetek, Aradra gyűjtöm országunk nagyjait, hol a nagy tettnek végbe kell mennie.
- BÉLA Ilona, Ilona, szerelmem!
- ILONA Hallgass! *(üvölt)* Dosta mi je tvoje blede besposlice, kukavicluka nesposobnosti!! Bednik!! Glupan!! Ponasaj se vec jednom kao MUSKARAC! Ne samo da za mene nemas oci, ne vidis ni samog sebe! * *(csillapultabb)* Újra lebeszélnél, ahogy eddig is. De soha többé. Hogy szent legyen elhatározásom, szent és megdönthetetlen...
- BÉLA Ilona, hitvesem!
- ILONA Esküszöm, hogy bosszút állok. Úgy üdvözüljek, úgy jussak azon hazába, melyben megnyílnak szemeid, hogy láthatod szerető nődet.
- BORICS Dicső asszony, méltó vagy a fényes trónra, melyet bírsz.
(Ilona és Béla el)

NEGYEDIK JELENÉS

Borics

- BORICS Hiszen ez úgy megy, mint a karikacsapás. Várakozáson felüli. Sokkal jobb, hogy rám ismertek. Amúgy gyilkos lettem volna. Megöltem volna Bélát és Ilonát. Nem állítom, hogy elegáns lett volna, de lelkiismeretemről rég gondoskodtam, hogy ne alkalmatlankodjék. Kinek jutott volna eszébe, hogy e csuklya alatt Borics remekelt? Ez nem jött össze. Nem baj. Meglesz amúgy. Sokat várok ettől az országgyűléstől. Mindent. Béla pártja tetemesen csökkenni fog, és amennyit veszít a vak hülye, annyit nyerek én. Kolostorba való, nem trónra.

* „Elegem van a vértelen semmittevésedből, a gyávaságodból, a tehetetlenségedből!! Szerencsétlen!! Hülye!! Viselkedj végre úgy, mint egy FÉRFI! Nemcsak hozzám nincsen szemed, nem látod te magadat se!” *(szerb)*

ÖTÖDIK JELENÉS

Borics, Saul

SAUL *(két karddal vagy pisztollyal jön)* Kicsi Borisz.

BORICS Mi kell? Add vissza a pénzemet.

SAUL Válassz!

BORICS Te, milyen összeesküvésről karattyoltak ezek? Valami pártütőket végeztek ki, és te vagy a nap hőse, a te hősi feljelentésednek köszönhetik a kötelet.

SAUL Árulók voltak, és kész.

BORICS Igen, de kicsodák? Még rám akarták tolni!

SAUL Válassz.

BORICS Különben meg mindegy, hogy kicsodák, ez is víz az én malmomra. A rokonaik nyilván inkább énhozzám hajlanak, mint ahhoz, aki megtizedelte őket. De hogy keveredtél bele?

SAUL Válassz! *(nyújtja a két fegyvert)*

BORICS Mi közöd ezekhez? Te túl jó gyerek vagy ahhoz, hogy ekkora hálót szőjél! *(hirtelen felismerés)* Anyám volt, igaz? Anyám megtalált téged! Ez gyönyörű! Anyám kolostor helyett a te karjaidba futott, és máris beszótt a nagy, szőrös pókcsápjaival!

SAUL Válassz! *(nyújtja a fegyvereket)*

BORICS És kis híján legyőzött veled! Okos anyám van nekem!

SAUL Válassz!

BORICS És itt, a királyi pár közelében?

SAUL Igaz. Menjünk ki a szabadba.

BORICS De mondtam már, hogy fejedelmi vér vagyok, te pedig...

SAUL Aha, tehát kifogások. Most látom; nem a királyi pár zavar, főleg nem a rangod. Egyszerűen csak gyáva vagy.

BORICS Halálos ítéletet mondtál magadra. Kardot!

SAUL Válassz.

BORICS *(magához veszi a fegyvereket, aztán Saulra szegezi mindkettőt)* Istenem, de hülye vagy te! Mit csinálsz most, kisfiú? Én vívjak veled, amikor tudom, hogy bánsz a fegyverrel? És könnyű neked megívni. Mit kockáztatasz? A nyomorult életedet, mert egyebed sincs. És mit kockáztatnék én? Szerelmet és trónt. Ilyen bolond nem vagyok. De mit magyarázkodok én itt neked,

mintha tartoznék ezzel? Takarodj, vagy kipofozlak, mint a kutyát.

SAUL

Galícia aprócska fejedelme, te olyan gazember vagy, amilyenek agyvelejéből még nem lakomáztak az akasztófáról táplálkozó hollók.

BORICS

Na, brávó. Takarodjál!

SAUL

Feledd el az istent, vagy az ördögöt, akiben hiszel, feledd el mindent, csak ezt a napot ne! És ha elfelejtenéd, majd eszedbe juttatom. *(el)*

HATODIK JELENÉS

Borics

BORICS

Csak fenyegezz, azt nagyon szeretem. Az ugató kutya ritkán harap. És mégis! A kezemben volt, nem lett volna-e jobb megölni? E fickó kődarab lábam alatt. El kellett volna ásnom, nem tovább rúgnom. Később még megbotolhatom benne. – Mit gyötröm magam!

* * *

HETEDIK JELENÉS

Szoba ágygal, Borics szállása. Judit egyedül

JUDIT

(gondolatokba merülve az ablakra könyököl) Az éj elmegy, és álmom mégsem jön. A csillagokat nézem. Találgatom: melyik az enyém, és várom, hogy éppen az hullik le. Amelyik lehullott, egyik sem volt az enyém, mert még élek. Amit eddig gondolni alig mertem, most már ki tudom mondani: férjemet nem szeretem többé. Én nem vagyok az oka. Napról napra jobban félek tőle, mióta anyját meg akarta ölni. Nem gyilkolna-e meg, ha ezt megtudná? És ha meggyilkolna? Úgyis a halálra vágyom. Igen, de az erőszakos halál?... – És tudja isten, valami távoli, halk, de mégis érzékelhető hang azt súgja, hogy még boldognak kell lennem. Némulj el; hol találnék én már boldogságot? – Gyakran görcsösen szorít karjába, mintha örvény fölött álló szikla volnék. *(megrázkódik)* Inkább kígyó tekerednék derekamra. *(visszamegy az ablakhoz, kitekint)* A hajnal föltámadt;

piros a menny keleten, mintha tenger égne. Jön valaki.
Nem a férjem.

NYOLCADIK JELENÉS

Judit. Milutin

MILUTIN Magad vagy, asszonyom?
 JUDIT Magam. Miért?
 MILUTIN Jaj volna, ha férjed meglátna. Vagy nem vele jöttél Magyarországra?
 JUDIT Ki mással? És, csodák csodája, azt se tudom, miért. Csak azt, hogy titokban.
 MILUTIN Megölne, ha látna.
 JUDIT *(nevet)* Téged is?...
 MILUTIN Hát nem tudod, hogy anyját kolostorba küldte, és engem rendelt őrzőjének?
 JUDIT *(nézi, hitetlenkedve)* Te megszántad őt...
 MILUTIN *(hallgat, aztán)* Jó. A királynénak szót kellett fogadnom – ha szántam, ha nem. Tud rólam valamit – egy titkot – és ezzel a titokkal – arra kényszerít, amire akar.
 JUDIT És mi ez a titok?
 MILUTIN - -
 JUDIT Ha meg akarod tartani, én nem kényszerítelek, hogy kimondd.
 MILUTIN Nem, nem; nem akarom megtartani. Ki kell mondanom. De szédülök. E titok, asszonyom, hogy én szeretlek... és szeretlek!
 JUDIT Te?
 MILUTIN Szeretlek, asszonyom, szeretlek. Mert mostani szerelmemhez képest az nem volt szerelem. És te semmit nem vettél észre?
 JUDIT Ha mutattad volna is, csak férjem számára volt szemem.
 MILUTIN És most? *(csók)* Boldog vagyok, boldog, boldog, boldog, boldog! A férjedtől félsz? Nem kell félni, a királyné mindent elrendezett! Micsoda asszony, micsoda bátor nő, micsoda pompás esze van! – Mi a baj, mitől félsz?
 JUDIT Az a nő eladott neked. Eladott, ugye? Hogy mentse a bőrét. És megforgassa azt a jéghideg kését a fiában! De undorító ez, istenem!

- MILUTIN De én szeretlek...
- JUDIT Vigyél el innen. Vigyél el ebből az országból. Messzire. Minél messzebbre, könyörgöm! Ments meg, Milutin, kérlek! Ments meg! Ments meg! Én el akarok innen menni! Én gyűlölöm azt, ami itt van! Itt nincs egy egyenes tekintet! Itt mindenki a földet nézi! Vagy mindenki mögéd néz, vagy eléd, vagy ha rád néz, olyan, mintha egy pocsolyába néznél! Te, én amióta itt vagyok, nem láttam egy mosolygó szemet! Itt mindenkinek izzad a tenyere, mindenki olyan... Posz legetai „hügroosz” sze ungrikosz!?”*
- MILUTIN „Nyirkos.”
- JUDIT Mindenki olyan... nyirkos. Másutt bele lehet nézni az emberek szemébe, ugye?
- MILUTIN Téged megmenteni? Tűzön, vízen, nyílzáporon keresztül. Parancsolj életemmel, asszonyom. Talán szeretni fogsz egykor hűségemért vagy szánakozásból. És ha te nem szeretnél is: szenvedélyem sokkal nemesebb, sokkal szentebb...
- JUDIT Ssssss.
- MILUTIN A férjed nem jön haza még egy darabig, ugye?
- JUDIT Menjünk.
- MILUTIN És ha találkozunk vele útközben? Mindegy, merni kell.
- JUDIT Merni kell. Kérlek szépen, menjünk.
- (Mindketten el)*

KILENCEDIK JELENÉS

A szoba üres, aztán kulcs fordul a zárban, jön Borics

- BORICS Megjöttem, édes Judit. Alszol? Nem felel. Alszik. Aludjál, és legyenek oly szépek álmaid, amilyen szép vagy te magad. Isten tudja, ha a közeledben vagyok, szinte jobbnak érzem magam, szinte bánom bűneimet, vagy minek nevezi a világ az olyan tetteket, mint az enyéim. Hajszálon függ fölöttem egy kard, ha leesne, megölné bennem az utolsó érzést. És te vagy ez a hajszál. Tudod? Szeretlek, imádlak. – Ha elveszteném, ha meghalna... Nem, nem, nem veszthetem el, neki túl kell engem élnie, nem dögölhetek meg elsiratlanul...

* „Hogy mondod magyarul azt, hogy *nyirkos?*” (görög)

(előveszi a pénzérmét, nézegeti) Ördög tudja, hasonlít-e. Valakire csak hasonlít. – Azt mondják, egyik sem valódi képmás, a vésnök minden portrét megszépít. Élőben sem látta. Ezek minta után dolgoznak, csak nem ült modellt az öreg. – Az én arcomat ki örökítené meg? Úgy szántotta fel az idő, én sem ismerek rá. *(újra az érmét nézi)* Az orr ugyanaz... Neki erős az álla, az enyém csapott... *(elhajítja a pénzt)* Nyomorúság, nyüglődés, pitiánerség. Kicsi Borisz, be kéne már fejezni végre.

(elszánja magát, az ágy felé közeledik) Judit, édes Judit! *(szünet)* Mi az, megvakultam? *(tapogatja az ágyat)* Itt nincs! *(ide-oda tekint)* Édesem... hitvesem... Judit... Judit! hol vagy? Nem hallod? *(föl-alá szalad a szobában)* Hitvesem, Judit! hová bújtál, az ajtó zárva volt, elmentél? Az ajtó zárva volt, az ablak nyitva... Elmentél? Elmentél? *(sír)*

* * *

NEGYEDIK FELVONÁS

ELSŐ JELENÉS

Országgyűlés Aradon. Béla és urak

BÉLA

Köszöntelek, híveim! Én vagyok itt, királyotok, szerető atyátok, aki... Igen, én atyátok vagyok. Atyátok vagyok. A királynak atyának kell lennie, szerető rokonnak, barátnak, mindennek, egy személyben férfinak és nőnek... Hol is tartottam? Tudnotok kell, hogy én mindent csak nektek, értetek... Hogy én most már csak miattatok... most is nektek – értetek vagyok itt! Én úgy jöttem ide nektek ma, mint egy különleges ajándék, mint a béke ajándéka...

3. ÚR

Nem csoda, hisz a béke istennője vak...

2. ÚR

Hogy beszélsz a király előtt?

5. ÚR

Nem Ámor az, aki vak?

BÉLA

Mit beszéltek, kedveseim? Nem hallom, pedig mondhatnátok most, hogy nem a hallásom fogyatékos nekem, hanem... Hol is tartottam? Igen, az ajándéknál... Nevettek, hallom, nevettek... És igazatok van, ha nevettek, mert az ajándék... az ajándék... a királyi ajándék, az nem... nem én vagyok, csak tőlem jön, mert

- mit adhat egy király az ő népének legtöbbet? Egy olyan király, mint én... aki nem tud... aki nem győztes harcokra vezeti az ő népét, aki nem a hódításban lesz igazi királyotok, nem az ország határait terjeszti ki....
4. ÚR Csak a saját karját... *(derültség)*
2. ÚR „Midőn a kart terjeszti ki” – ki is mondta ez?
5. ÚR „Mely bölcsőm ringatá.” Zrínyi.
5. ÚR Ez az, hogy miért nem terjeszkedünk? Miért nem hódítunk? A magyar hagyomány ereje mindig is a hódításban erjedt... Nem azért jöttünk ki Etelközből...
1. ÚR Szkiitiából...
2. ÚR Jelentkezzen, aki a terjeszkedés pártján van!
- BÉLA Kedves híveim, népem, barátaim, ne beszéljetek olyan hangosan... Az én boldogságom, a ti boldogságotok a tét most... És én mindent nektek akarok adni! Mindent... Szép és nagy a királyok hivatása. Ők a föld napjai....
4. ÚR Jelentkezzen, aki terjeszkedni akar!
5. ÚR Királyom, és ha minket a harc boldogít? *(erősödő moraj)*
- BÉLA Egy ország, ahol mindenki boldog! Ahol nincs más, csak egyetértés, béke, szeretet... Igen, kertész akarok lenni, a béke kertjében. Én most olyat adok nektek... Olyat, de olyat...
2. ÚR Jelentkezzen az, aki jövőjét a béke útján képzelel!
1. ÚR De lehet, hogy van, aki harcolni akar... István óta harcolt itt minden Árpád-házi...
3. ÚR Hagyd, hát ez egy szent király... Most is ím, előcsöpög belőle a jóság...
5. ÚR Látod, Béla! Kezek erdeje van a levegőben...
3. ÚR Nem számolsz meg minket, felség? *(derültség, taps)*
- BÉLA Kedveseim, kedveseim... Olyan szép ez a mai nap... Hallgassuk meg mind egymást, és akkor még szebb lesz, sokkal szebb! Legyen ez a kicsiny ország...
- TÖBBEN *(fújolnak)*
- BÉLA Ez a nagy ország! --- Ez a nagy és széles ország, és szép ország példa az egész Európa előtt, mutassuk meg, hogy Magyarország immár nem a pártoskodásban nagy - - Vessétek kebletekbe az egyetértés magvát, s földeiteken bőven fog teremni bor és búza. Igen, és békesség... Ez legyen az én királyi trónom új szentháromsága!
4. ÚR Nekem már a régi is sok volt...

2. ÚR Miféle Szentháromságról beszélünk, amikor az egész univerzumot egy rejtélyes sötét energia utalja?
3. ÚR Milyen sötét? Mint a vak ember szemürege?
- BÉLA Én most... én most adni fogok nektek! Vegyétek hát mindenemet, földjeimet, folyóimat, erdőimet, vetéseimet – hadd osszam meg ezeket veletek, akik testvéreim, véreim, rokonaim, mindenem vagytok! Saul! Úgy hívnak, ugye, Saul? Neved is jelzi, hogy igenis rosszra fordulhat a jó! Saul, irántunk tanúsított hűséged fejében foglald el a halálozás által üresen álló tiszántúli nádori széket, s vedd hozzá a legújabbán kivégzett pártütők birtokait.
2. ÚR Éljen a király!
3. ÚR Hazaért a tékozló fiú...
1. ÚR A királyné kegyence.
5. ÚR Úgy mondd, hogy a királyné szeretője?
4. ÚR „Királynőnk hűsége folttalan tükör, mely szent ragyogással tündököl.”
5. ÚR Mondjuk, ez igaz.
- BÉLA Te, Gedő, mindig hűséges emberem... Fogadd szilárd hűséged jutalmául a szerémségi grófságot.
1. ÚR Köszönöm, és elfogadom.
- BÉLA Rajnáld, neked jusson Hollókő vára, s mind a hét dombok vidéke... Bial, neked mindaz a föld, amit két oldalán kijelöl a Berettyó... Kántás, neked a teljes Partium, és mellé még Zetelaknak nemrég kiásott új víztározója...
1. ÚR Uram, ha Kántás is kap, vedd vissza, amit nekem adtál! Nem tudod, ki volt ez az ember azelőtt?
- BÉLA Vedd, kedves fiam, vedd akkor a teljes Duna-Tisza közét, van ott jó föld bőven..
2. ÚR De hisz az nem is szomszédos egymással... Még csak közel sincsenek egymáshoz!
3. ÚR Adjatok neki egy térképet, nézze meg a király a térképet!
- TÖBBEN DE HÁT NEM LÁT!!!
2. ÚR Nincs kéznél egy domborzati térkép? Terepasztal? *(nevetés, fújolás)*
- BÉLA Dongóé legyen a muraközi bánóság!
5. ÚR Uram, én nem akarok Délvidékre menni, az egy tűzfészek!
2. ÚR Megyek én, csak add mellé még a novigrádi várat is!

1. ÚR Ha Kántás is kap adományt, én visszaadom az enyémet!
Én ilyen emberrel nem közösködöm...
5. ÚR Te beszélsz? Hát te múlt nyáron még Borics zsoldjában voltál!
1. ÚR És ezt te mondod nekem? Egy Kálmán-párti?
BÉLA Gerecse lovag, fogadd kezemből a bikácsi prépostságot...
2. ÚR De hát én nem is vagyok pap...
5. ÚR Én már egyszer megkaptam a Szerémséget Boricstól,
most miért nem kapok többet?
- BÉLA Várjatok, ott vannak még a szepesi városok, az arany- és érckincsek... Mondjátok meg hát, azt ki kapja?
3. ÚR Aki marja!
4. ÚR Azt én már megkaptam!
2. ÚR Szavaztassuk meg!
5. ÚR Nem, pályáztassuk meg!
1. ÚR De akkor alakítsunk bizottságokat!
3. ÚR Uram, nekem ritka ronda, sovány földet adtál...
2. ÚR Én inkább macsói bán akarok lenni!
1. ÚR Halló, Szerémséget az Aranyos völgyére cserélném!
5. ÚR Anarchia! Anarchia!
- MIND Éljen a királyné, éljen!

MÁSODIK JELENÉS

Előbbiek. Ilona

- ILONA Magyarok! Nemes férfiak! Nem kételkedem hűségetekben, de ha kételkedném, most bizonyosságot adhattok róla, hívei vagytok-e fejedelmeteknek vagy sem? E jó fejedelemnek, akit itt láttok, és aki nem lát titeket. Ő nem lát titeket, kiket annyira szeret, nem lát engem és gyermekeiket, kiket alig szerethet jobban nálatok. Magyarok, volt-e valaha jobb királyotok II. Bélánál?
5. ÚR Kálmán? László? Salamon? Géza? I. Péter? István?
1. ÚR Melyik István?
5. ÚR Az első? Meg a második! András. Lehel. Bulesu. Botond. Vagy a izé, az úszó, milyen úszó...
2. ÚR Kund. Búvár Kund.

4. ÚR Kékfogú Harald.
5. ÚR Arról én nem tanultam.
1. ÚR És mi van azokkal a királyokkal, akik akkor voltak királyok, amikor még nem volt nyelvünk?
2. ÚR Vazul, a Vak Vazul!
- ILONA Ezt ki mondta? Ja, látom. *(a moraj elhalkul)* Hallgattok, mert egyetértetek velem. És volt-e szerencsétlenebb királya Magyarországnak? Avagy lehet-e szánandóbb látvány, mint ez itt szemeitek előtt? Egy isten teremtése, ki az istennek semmi teremtését nem látja, kire hiába süt a nap, kire hiába mosolyognak a csillagok és szerettei. A gonosztevőt, kit az igazság a börtönök legmélyebbikébe kárhoztat, meglátogatja néha egy-egy sugár, mely édes dolgokat beszél a külső szép világról; és itt e férfi, ki senkinek sem vétett, ki ártatlan, mint a májusi hajnal legkisebb felhője, e férfi, ki mindenét a magyar nemzetnek áldozta.
1. ÚR Magyar nemzet. Szépen hangzik ez egy szerb szájából.
- ILONA És ez ki volt?
- (Szünet)*
4. ÚR A Gedő.
5. ÚR Gedő, Gedő, oda a Szerémség...
2. ÚR Akkor most szabad a Szerémség? Akkor bejelentkezem.
- ILONA Nemes férfiak, hát csakugyan nem alszanak lelkeitek? Hallom a hangotok, szeretném látni a lelkesülést arcotokon, de nem láthatom, mert könnyeim elhomályosíták szememet. Ahogy most könnyem folyik, úgy folyjon vére a latroknak, kik ezt az égbekiáltó bűnt elkövetni nem iszonyodtak isten és törvény előtt.
- MIND Bosszú, véres bosszú!
- (Közben belépett Sülülü; dermedten nézi a zűrzavart)*
- ILONA Igen, véres bosszú! Hogy még anyja méhében megrázkódjék az, aki ilyen tettekre csak gondol is, hogy elkövesse. Véres bosszú, hogy eztán kétségbeessék, és saját szemeit szúrja ki minden gazember, mielőtt királya fölszentelt személyét illetni merné!
- SÜLÜLÜ *(rázza a bémult királyt)* Királyom, ezek még a királyt is választanák!
- ILONA Legyen e tér, amelyen állunk, történelemkönyvünk egy lapja, amelyre vérbetűkkel jegyeztessék, mi vár a hazaárulókra!

SÜLÜLÜ *(a tömeg irányába)* Elvesztett trón gazdátlan bolondja gazdáját keresi. Na, ki akar az én királyom lenni? *(a továbbiak elvesznek a zűrzavarban)* Emberek, nyugalom! Látom, ideges vagy. Gyere, rajzoljunk együtt egy virágos mezőt! Gyere, fogjuk együtt a markolatot! Gyere, menjünk sétálni, nézzük meg vadasparkot. Vegyünk együtt kint egy mély levegőt!

ILONA *(párhuzamosan)* Legyen e tér történelemkönyvünknek egy lapja, amelyben arany betűkkel álljon, hogy a magyar nemzet bosszúlatlan nem hagyja vezérét, hogy a magyar olyan nemzet, melyben vezetői büszkélkedhetnek!

(Általános káosz. Valaki lelövi Sülülüt, vagy többen meglincselik)

ILONA A bűnösök közöttetek vannak. Ismeritek őket. Akinek most hüvelyében marad kardja, maga is közékük tartozik. Rajta!! Rajta!!

(Káosz, vérengzés, polgárháború)

* * *

HARMADIK JELENÉS

Börtön. Sámson, porkoláb

SÁMSON Tehát egy börtönnel ismét kijjebb?
 PORKOLÁB Igen, ez már az utolsó.
 SÁMSON És az az ajtó?
 PORKOLÁB Az a világ kezdete. Azon keresztül még a szabadságba vagy a hóhér karjaiba.
 SÁMSON És melyikre számítsak?
 PORKOLÁB Ha úgy kedvez a sors neked, mint társaidnak, akkor az utóbbit gondolom.
 SÁMSON Meghaltak?
 PORKOLÁB Ellenkezőleg, nagyon is elevenek. A szél játszik velük.
 SÁMSON Humorodnál vagy. Hova indulsz, hallod?
 PORKOLÁB Kifelé, amint látod.
 SÁMSON Mi dolgod kinn?
 PORKOLÁB Semmi. Inkább nézem a szép kék eget, mint ezeket a sötét, penészes boltozatokat.
 SÁMSON Az eget? Hát mi az ég, mit gondolsz?
 PORKOLÁB Mi az ég? Ki minek tartja.

SÁMSON
PORKOLÁB

És te minek tartod?
Én, uram, csak olyan együgyű ember vagyok: van vallásom; és tudod, a vallásos ember az angyalok országának tartja. De az ész ennek ellene szól. No de hol a vallás az úr, ott szolga az ész, kinek kötelessége hallgatni. Hát jól mulass, uram, mert magadra hagylak.
(*el, az ajtót bezárja*)

NEGYEDIK JELENÉS

Sámson

SÁMSON

Nem hiszek a másvilági meséknek, pokolról és ördögről – nem szenved-e át a gazember egy öröklét kínjait a börtöntől a vesztőhelyig? Mert gazember voltam, mi tagadás benne, nagy gazember. Magamnak csak megvallhatom, főleg miután az egész világ tudja. És e gondolat forró sugár, halántékomat égeti; e gondolat egyetlen fény börtönömben, de villám fénye. Irtózatossá alakokat látok e fény mellett, milyenekről ember még nem álmodott; s ahogy nézem ezeket az alakokat, arcomon megfagynak a vízcseppek, melyek rá a boltozatról hullanak. Vagy ez csak a rettegés hideg verítéke? Félek. Szeretném, ha volna valaki a közelemben.

ÖTÖDIK JELENÉS

Sámson, Predszláva

PREDSZLÁVA

Itt vagyok én, Sámson. – Szóval félsz? Ne félj, vigasztalásodra jöttem. Azt akartam, hogy még egyszer láss, mielőtt a varjak kiássák a szemed; még egyszer hallani akartam a hangod, mielőtt a hóhér kötele torkodba fojtja a szót. Bár tette volna huszonöt éve, mikor először hazudtad, hogy szeretsz! De az mégse lett volna jó, igaz? Mert akkor most nem állhatnék bosszút rajtad, pedig ez még édesebb, mint a szerelmed volt. Csak egyet hiányolok. Akarod tudni, mi az?

SÁMSON

--

PREDSZLÁVA

Fölakasztanak, és nem lefejeznek. Miért nem fejeznek le téged, Sámson! A nyakadból felszökkenő vér alá

serleget tartanék, hogy igyam az apa véréből a fiú egészségére! Milyen szépen összeillettek! Sámsonnak méltó fia Borics. De a fiú, mint a papája, meg van bosszulva. Nem engedte az isten, hogy éveken át gyötörje az anyját megbüntetlenül!

SÁMSON

Te tényleg egy szörnyeteg vagy.

PREDSZLÁVA

Szörnyeteg? Ti tettetek azzá.

SÁMSON

Menj innen.

PREDSZLÁVA

Zavar, hogy itt vagyok? Gyönyörködni akarok benned, hiszen mi szerettük egymást, és már úgysem láthatjuk egymást sokáig. Sajnálom, mert elnéznék egy örökléten keresztül... így, ahogy most vagy, börtönödben, fejedben a halál gondolataival. Jaj, Sámson, milyen gyönyörűséges látvány ez nekem! Képes volnék örömben megölelni, megcsókolni téged, ahogy huszonöt éve öleltelek, csókoltalak. Emlékszel még azokra az időre, arra a napra?... jaj, de boldog nap volt az, a legboldogabb az életemben, kivéve a mait! Mi van, te nem örülsz? Nem nevensz? Mikor nekem olyan jó kedvem van, Sámson! Hahaha!

VISSZHANG

Hahaha...

PREDSZLÁVA

Hallod? A falak is nevetnek velem, csak te nem nevensz. Olyan sápadt vagy, mint én voltam, mikor Kálmán király elűzött az oldala mellől. Mi bajod? Félsz a haláltól? Ne félj; a hozzád hasonlókhöz fog juttatni. Szeretném tudni, hány ördög jön majd a lelkedért? Mert egy nem bírna el, annyi gazemberséggel van tele. Ha nem bírnak, hívjanak engem, örömet segítek nekik a pokolba hurcolni a lelked.

SÁMSON

Félek, hogy ott is találkozni fogunk. Ha valakinek, hát neked előmelegített helyed van a pokolban.

HATODIK JELENÉS

Előbbiek. Saul

SAUL

(Predszlávához) Te? Mit csinálsz itt?

PREDSZLÁVA

Vigasztalom a haldoklót.

SAUL

Miután akasztófára juttattad. *(Sámsonhoz)* Te nem tudtad? Ő árult el. Tőle tudom a konspirációtok összes kis részletét. Nem is csodálkozol?

SÁMSON

Nem.

SAUL Mi kell: élet-e vagy halál?

SÁMSON Hát melyiket szánja a fiú apjának?

SAUL Mondjuk, hogy apám voltál. Nem tartozunk egymásnak semmivel. Ne emlegessük a múltat, nemigen szól mentségedre. Örökbe fogadtál, fölneveltél, aztán elcsaptál, mint a rossz kutyát.

SÁMSON Nem tartottalak örökbe. Saját fiam vagy.

SAUL Saját, mi? Saját fiad?...

SÁMSON Igen, valódi fiam.

SAUL Akkor megérdemled a halált. Apának úgy bánni saját gyermekével, ahogy te bántál velem... Nem, én nem hiszem, hogy fiad volnék. Most szükséged van fiúi érzésre, tehát előrántod az apa nevet. És ki anyám, ha apám te vagy?

SÁMSON Ő.

PREDSZLÁVA Igen, Saul. Nem vetted észre az öleléseimből?

SAUL Lenyűgözően undorító! Tehát az anya a fiúval fogott kezét, hogy az apán bosszút álljanak? De miért nem mondtad el?

PREDSZLÁVA Szükségem volt rád, és ha tudtad volna, ki ellen segítesz, visszaléptél volna.

SAUL Vissza hát, vissza. Te figyelj, téged kitett ilyen ördöggé?

PREDSZLÁVA Apád és testvéred.

SAUL Tehát testvérem is van? És halljuk, kicsoda? Hasfelmetsző Jack?

PREDSZLÁVA Borics.

SAUL *(hisztérikus)* Hát mondom, a világ minden szörnye rokonom! Ezek a szüleim, az a testvérem. Micsoda pedigre, álmodni se mertem! Több nincs? Tömeggyilkos? Spicli? Hóhér? A Loch Ness-i Szörny?!

PREDSZLÁVA Fiam, te sem szeretsz?

SAUL Vannak kérdések, amikre a legjobb nem felelni. Sámson. Mint bíró a bűnöshöz, úgy szólok hozzád. Élet kell vagy akasztófa? Választhatsz. Esküdj meg, hogy holtodig hű alattvalója leszel Béla királynak, és szabad vagy.

PREDSZLÁVA És te hinnél esküjének? Hát nem esküdött-e nekem...

SAUL No, anyám int, hogy ne higgyek apám esküjének. Hahaha. Szép. De igaza van. Sámson, én sem hiszek az esküdnek. Egyszer azt találtam kiáltani, hogy „vessen minden hazaáruló”, tehát vessen. Katonák! *(a börtönajtó megnyílik, katonák jelennek meg)* Mit

tegyek? Isten, adj világot eszemnek, olyan sötét van benne, mintha már túl volnánk az ítéletnapon. Élni hagyjam? Hiszen áruló! Hóhérkézre adjam? Hiszen apám. Hé, fickó!

(Porkoláb be)

SAUL Add ide a kardod.

PORKOLÁB *(átadja a kardját)*

SAUL Oldd föl a foglyot.

PORKOLÁB *(szabadon ereszti Sámson)*

SAUL Most menj, és tedd be magad után az ajtót.

(Porkoláb el)

SAUL Apám, nesze, kard. Vívjunk, amíg egyikünk meghal.

SÁMSON Derék fiú, micsoda nemes gesztus. Vívni akarsz velem, mert tudod, hogy nincs párod a vívásban. Sajnálod apádat akasztófára juttatni, tehát magad gyilkolod meg, igaz?

SAUL Itt a kard.

SÁMSON *(Elveszi a kardot, vívnak. Kis idő múlva)* Tehát csak játszunk? Se meg nem támadsz, se magadat nem véded...

SAUL Azóta két életet is elvehettem volna tőled. Látod, arra várok, hogy ölj meg.

SÁMSON Jól van, ha csak ez kell! *(átdöfi Sault)*

(Saul a földre zuhan)

PREDSZLÁVA *(ráborul)* Saul!...

SAUL Hagyjál engem békén, ne lehelj rám dögvészt; úgyis meghalok már... *(meghal)*

SÁMSON Nos, Predszláva, szép kedvesem...

PREDSZLÁVA Ő sem szeretett. Senki sem szeret a világon!

SÁMSON Az előbb te neveltél, most én nevetek, hahaha!

VISSZHANG Hahaha...

SÁMSON Hallod? A falak is nevetnek, csak te nem nevensz. Olyan sápadt vagy, mint amikor Kálmán király üzött el az oldala mellől. Mi bajod? Félsz a haláltól és a többi? Hiába, az ördög csak úgy segíti híveit, mint az isten. Hívtam őt, és megjelent, drága kedvesem. Mondtad, hogy már nem sokáig látjuk egymást. Igazad lehet. Gyere karomba, kedvesem; az enyém vagy, egyedül az enyém!

HETEDIK JELENÉS

Előbbiek. Borics

- BORICS Nem a tiéd. Kettőnké. Megtaláltalak, szökevény apáca. Soká kerestelek, de megtaláltalak. Itt vagy, kezemben!
- PREDSZLÁVA Jobb lett volna, ha ahelyett, hogy engem keresel, táborodban vagy. Nem pártolt volna el tőled.
- BORICS Mit beszélsz?
- PREDSZLÁVA Táborod, országod elhagyott, nincs többé trónod, nincs többé koronád, nem kellesz többé Galiciának, földönfutó vagy.
- BORICS Hazudsz!
- PREDSZLÁVA Hidd, hogy hazudok. Sereged hazafelé tart – Galiciába, ahová belépned többé nem szabad.
- BORICS És honnan tudod ezt?
- PREDSZLÁVA Én intéztem így. Elmondtam nekik, milyen vagy. Lefestettelek nekik a saját szavaimmal. Én voltam az eszköz az örök igazság kezében, ki a rossz gyermeket megbünteti, a nagyravágyókat örvénybe dönti.
- SÁMSON Ne rám nézz, a te anyád.
- PREDSZLÁVA Még van... Jobb lett volna ahelyett, hogy engem keresel, nődet keresned, az egyetlen lényt, akit szeretsz, mint sokszor mondtad.
- BORICS Hol van?
- PREDSZLÁVA - -
- BORICS *(a földön)* Hol van? Mondd meg, ha tudod. Minden mást megbocsátok, de mondd meg, hol van.
- PREDSZLÁVA Mikor utoljára láttam őket, csomagoltak. A szeretőjével, Milutinnal, a szolgálóddal. Azt hiszem, el akarják hagyni az országot. Én szöktettem el őket!
- BORICS *(rimánkodik)* Haljál meg... Haljál már meg!
- SÁMSON Én ölöm meg!
- PREDSZLÁVA Te ölsz meg? *(hirtelen fölkapja Saul kardját, és leszúrja Sámson)*
- SÁMSON Ez nem asszony, ez nem ördög, ez mind a kettőnél több!
(meghal)
- (Borics is elővonja kardját, állnak.)*
- PREDSZLÁVA *(szünet után)* Látod a vért e kardon? Apád vére.
- BORICS *(Sámsonra pillant, vinnyog)*

PREDSZLÁVA Gyere közelebb! Hadd lássam: kié feketébb, az övé vagy
a tied?

(Karddal a kézben állnak szemközt.)